

Izhaja, izvešilski ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolni se po pošti. Pisane se ne sprejemajo, rokopisi se ne vrnijo. Prof. F. Peric. — Lastnik tiskarna Edinost. Značka za mesec L 7., 3 meseca L 19.50, 6 mesecev L 35. — In celo leto L 65. — Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefonska številka 11-3.

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v vrednosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 40 cent. — Oglasi, zabavne, posamezne in vabilne po L. 1., oglasi denarnih zavodov manj po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi, naročniki in reklamisti se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-37.

Žive priče

Proti vsaki zahtevi ali pritožbi od strani poklicanih zastopnikov naše narodne manjšine — bodi da se oglašajo v javnem življenju, bodi v rimskem parlamentu — imajo branitelji sedanega postopanja z našim ljudstvom v Julijski Krajini pri rokah trditelj, da rešeni zastopniki nimajo pravice govoriti v imenu ljudstva, da ljudstvo ne soglaša z njimi, da obsoja njihovo politiko, ker da hoče le mirno živeti in delati ter da ne misli na nikake zahteve v narodnem in jezikovnem pogledu. Pri tem se sklicujejo kaj radi: vidite, tam in tam smo izjavili italijansko šolo ali vrtec in ljudstvo se ni protivilo; ta in ta župan — ki je, seveda, vedno «ottimo» — soglaša z nami in s našim nacionalizem slovenskih pravikov; in tam je toliko in toliko slovenskih študentov itd. Za naše nasprotnike so edino odpadniki resnični predstavniki mišljenja vsega slovenskega ljudstva. Ali mi, da bi morali branitelji sedanega raznarodovalnega sistema, tega odrekanja vsake narodne pravice našemu ljudstvu, zaradi od srca sprito dejstva, da so ravno oni sami, ki najhuje proklinjajo vsakega svojega odpadnika in renegata ter ga izključujejo iz svoje poštene družbe? Zato smo uverjeni, da tudi oni ne spoštujejo naših odpadnikov! Tem poslednjim kličevo v spomin znan, večno resnični rek: izdajstvo se ljubi, izdajalec pa se ne spoštuje!

Trditelj, da naše ljudstvo — izvešilski, seveda, renegate — ne soglaša s politiko in zahtevami svojih voditeljev, se razblinja v svoj nič sprito dejstvo, da je ravno to ljudstvo kljub vsem mahinacijam in neugodnostim izvolilo te svoje voditelje na manifestantnem način. In to z izrecnim nalogom, da branijo ne le njegove gospodarske koristi, ampak tudi njegove etične dobrine: njegovo narodnost, pravico njegovega jezika, njegovo kulturo in narodno in politično svobodo! Upravičen vprašujemo: ali bi bilo ljudstvo izvolilo te in take zastopnike, ali bi bilo pritrdilo njihovu programu, ki so mu ga jasno in odkrito razložili na volilnih shodih, če ne bi soglašalo z njimi, če bi si ne bilo usvojilo tistih zahtev, če bi ne mislilo in čutilo z njimi, če bi ne svojim izvoljenjem zaupalo?

Le v enem slučaju bi mogli misliti, bi bilo sploh možno, da bi se ljudstvo odvrnilo od svojih izvoljenih zastopnikov, da bi jim odtegnilo svoje zaupanje in se oprijelo tiste ideologije, ki mu jo podtikajo — njegovi nasprotniki. V slučaju namreč, da bi bilo to ljudstvo izgubilo svoj narodni čut, da bi mu bila zamrla narodna duša.

Da pa temu ni tako, da je naravo ta duša živa in živ v nji narodni čut: za to resnično govorijo žive priče. Taka živa priča je na pr. dejstvo, da to ljudstvo čita in vzdržuje celo vrsto slavskih narodnih glasil politične vsebine, glasil torej, ki zastopajo prav tisto politiko voditeljev, glede katere nasprotniki slepomišijo, da ljudstvo ne soglaša z njo! To je živa priča, da je narodni čut v našem ljudstvu živ in čvrst slej ko prej. Naše ljudstvo čita in vzdržuje nadalje vrsto publikacij z leposlovno, strokovno, socialno vsebino. Naj omenimo tu preznatljivo dejstvo, častno za kulturno naprednost našega ljudstva, da na pr. žensko glasilo «Zenski svet» šteje na tem ozemlju okoli 6000 naročnic! Ali bi bilo to možno, če bi to ljudstvo ne ljubilo svoje narodnosti in svojega jezika, če ne bi bilo tako zgledno vneto za svoj kulturni razvoj, z drugimi besedami: če ne bi bil v njem živ narodni čut?

Pojav, na katerega smemo kazati s ponosom, je dalje darežljivost in požrtvovalnost našega ljudstva tudi v širokih podeželskih plasteh za kulturne namene, za naše šolstvo, za vzgojo mladine v pošteno sinove in hčere, za širjenje naobrazbe. Vsakdanji seznam darov in kulturne namene je naš upravičeni ponos, je častno izpričevalo za naše ljudstvo. To pa tem bolj, ker je to ljudstvo revno, ker živi v časih najhuje gospodarske depresije, ko si mora dobesedno odtrgavati od ust, da pomaga graditi temelje svojemu narodnemu življenju! Odkod prihajajo pobude za tak pojav narodne požrtvovalnosti? Odkod drugje, če ne iz živega narodnega čustva?

Da ni tega čustva v našem ljudstvu, bi ne bilo med njim toliko organizacij in združenj z namenom, da pospešujejo duševno življenje na narodnih podlagah. Njihovo delovanje je sicer omejevano po slepti državne uprave, klonijo pa vendar le ne! Tudi ta združenja so živa priča o živem narodnem čustvu v duši našega ljudstva.

Pa če že naši nasprotniki nikakor ne morejo verjeti tem našim živim pričam, morajo verjeti živi in smemo reči klasični priči italijanskega rodu! Senator Mosconi, ki gotovo bolje pozna naše ljudstvo nego tisti, ki kričijo, da se poslednje ne soglaša z zahtevami svojih zastopnikov — ta visoki funkcionar jih opozarja izrecno, da je narodni čut v slovenskem prebivalstvu Julijske Krajine živ in neizbrisljiv!

Kaj so nasproti vsem tem živim pričam o mišljenju in čustvovanju mase našega ljudstva tiste žalostne izjave izdajstva in narodne neznačajnosti, na katere se sklicujejo nasprotniki, da bi to ljudstvo predstavljal v povsem krivi in neresnični luči? So to novodobni Patjomkini, pogubni zato, ker zavajajo svoje gospodarje in krive domneve in k zgrošenim dejanjem!

Nase žive priče naj bi poslušali mero-dajni činiteљи, pa bi kmalu mogli počeno govoriti tudi s predstavniki našega ljudstva na korist tega ljudstva, miru v tej deželi in državi!

Otvoritev zbornice odgodena

Seja izvršilnega odbora opozicij

RIM, 18. Predsednik poslanske zbornice, on. Casertano, je — obveščen po markizu Paulucci di Calboli, načelniku kabineta zunanjega ministrstva, da zdravstveno stanje Mussolinija ni tako, da bi lahko povzročilo vznemirjenja — včeraj ukinil potrebno za zopetno otvoritev zbornice in za sklicanje komisij, ki imajo proučiti zakonske osnutke, o katerih se bo razpravljalo na predstoječem zasedanju parlamenta. Nato je konferiral na dolgo z glavnim tajnikom zbornice Montalcinijem in z načelnikom pisarnice Albertijem, s katerimi se je zmenil o ureditvi novih lokalov Montecitorioja in poštne službe zbornice. Zvečer je končal imel pogovor še z notranjim ministrom Federzoniem. Ze na tem pogovoru se je pretresala možnost nove odgoditve zasedanja zbornice, ker mora prej senat izvršiti svoja dela.

Predvsem pa je danes gotovo, da senat ne bo razpravljal o preuredbi vojske, ki bo po govoru maršala Cadorne zopet romala v osrednjo komisijo za nadaljnje proučevanje. Nekoliko dni bo tudi senat rabil za razpravo o proračunu finančnega ministrstva. V oči gledanju dejstvu, da bo ministrski predsednik vsaj še par dni zadržan radi bolezni, se bo senat moral sestati šele zadnje dni tega meseca ali prve dni marca.

Radi vseh teh okoliščin je on. Casertano predlagal, da bi se poslanska zbornica sklicala za 12. marca. Ta dan se sedaj lahko smatra za končno določenega.

Danes se je sestal izvršilni odbor aventinskih opozicij, kateri je na dolgo razpravljalo o vprašanju svobode tiska z ozirom na številne zaplenitve v zadnjih dneh. Radi tega vprašanja se bo odbor ponovno sestal prihodnji tork.

Spomenica demokratičnih socialcev

Včeraj se je sestal tudi osrednji direktorij demokratičnih socialcev ter sklenil objaviti spomenico, ki je bila sprejeta na sestanku s parlamentarno skupino te stranke dne 10. februarja. Spomenica, o katere vsebini je bil že obveščen odbor opozicij, prinaša današnji «Giornale d'Italia» in pravi med drugim:

«Direktorij je v spoznanju, da je sedaj treba določiti jasen program za nadaljnje postopanje, kateri mora v sedanjih urah obnavljanja ohraniti edinstvo, ki se je ustanovilo za obrambo svobode; prepričan, da je predvsem potrebno lojalno in iskreno pomirjenje, ki mora znati upoštevati vse resnične faktorje, je sklenil pristopiti v blok vseh sil, ki se borijo za zmago ustavnih svobod, in razviti močno propagando v celi državi za splošno pomirjenje, ki naj mu bo daleč vsaka misel na represalije.

«Direktorij se bo boril za vzpostavitev gospodarstva, ki naj ne obremenja produktivnih sil bogatstva in ki naj stremi za zboljšanjem gospodarskih prilik manje imovitih slojev, ter sodeloval za povratek k režimu svobode, ki naj zagotovi v vsakem času zakonitost, pravico in avtonomijo lokalnih javnih bitij».

Poluradni glasovi o volitvah

Ze nekaj dni krožijo govorice o možnosti bližnjih volitev, sedaj pa zatrjuje današnja «Tribuna», da sta razpravljala ze Mussolini in notranji minister o tej zadevi in se izrekla v tem smislu, da se volitve ne bodo vršile, dokler se ne bodo politične strasti polegale vsaj v toliko, da bo zaščiten svoboda glasovanja. Gotovo je, da ni niti misliti na volitve pred zaključitvijo procesa radi umora Matteottija in dokler se ne pomirijo duhovi, ki jih je ta zločin razburil.

V tem oziru se je jasneje izrazil glavni tajnik fašistovske stranke, ki je izjavil skupini novinarjev, da je pooblaščen od vodje fašizma zanikati vesti o predstojećih volitvah, ki da se bodo vršile najbrže poleti leta 1926.

Ravnatelj fašistovskega lista

obsojen radi obrekovanja

TRIDENT, 18. Odgovorni urednik krajevnega glasila fašistov «Il Brennero» je bil danes obsojen radi obrekovanja na 200 lir globe, 100 lir odkodnine in na 150 lir za stroške civilne stranke ter še na ostale pravne stroške. List je namreč pred dnevi trdil, da neki Eccher, republikanec, urednik pokrajinskega agrarnega sveta, ni vreden svojega službenega mesta ter pozval ravnateljstvo omenjenega zavoda, da ga odpusti. V sled tega je bil Eccher zares odpuščen, a je klical pred sodnika ravnatelja omenjenega lista.

Zaplenitve rimskih listov

RIM, 18. Danes je bil tu zaplenjen «Piccolo», ki je potem izšel v drugi izdaji. Zvečer so bile zaplenjene vse izdaje glasila republikancev «Voce Repubblicana», «Mondo» je bil zaplenjen v treh izdajah. Pozneje je izšla četrta izdaja, v kateri je bil objavljen ukaz zaplenitve.

Četrta izdaja liberalnega «Giornale d'Italia» ni bila odobrena od prefektura in list je izšel pozneje v peti izdaji.

Zdravstveno stanje angleškega kralja

LONDON, 18. Uradno poročilo pravi: Kralj Georg je zbolel radi močnega prehlada.

Program narodne skupščine

določen na seji kronskega sveta — Napoved novega tiskovnega in volilnega zakona

BEograd, 18. (Izv.) Današnji dopoldan je v vladi potekel med pripravami za popoldansko sejo ministrskega sveta pod predsedstvom kralja in posebej se v posvetovanjih ministrskega predsednika Pašića s posameznimi ministri. Minister Krsta Miletić in Miša Trifunović sta s Pašićem obravnavala tudi nekatera resorna vprašanja. Trgovinski minister dr. Surmin, ki se je zjutraj istočasno z ministrom Žerjavom povrnil iz Zagreba, se je istotako podal k Pašiću ter mu referiral o nekaterih predmetih svojega resorsta, namenjenih za razpravo popoldanskega ministrskega sveta. Ministra pravosvete Pribičevića je danes dopolnje v zvezi s pripravami materiala za narodno skupščino obiskal patrijarh Dimitrije, ki je pozneje konferiral tudi s Pašićem. Posredoval je v nekaterih cerkvenih zadevah in zakonih.

Na splošno pa je danes vsa politična javnost osredotočila svojo pozornost na popoldansko

sejo ministrskega sveta,

ki se je vršila popoldne na dvoru od 14.30 do 19.30. Ta seja se smatra v vseh političnih krogih kot znak trdnega položaja sedanje vlade, ki bržčas ne bo niti podala običajne formalne demisije, dasiravno pri tem niso izključene posamezne rekonstrukcije, tičočee se poedinih osebnosti in poedinih resortov.

Na današnji seji se je pretresal program za delovanje nar. skupščine. Obe stranki sta z današnjim programom prevzeli gotove skupne obveze, zato se sedanj položaj ne more spremeniti z nikakimi eksperimenti. Seji so prisostvovali vsi ministri razen prometnega ministra Stanića, ki je bolan, ter odsotnega ministra Grisogona.

Predsednik Pašić je poročal o političnem položaju po volitvah in o novem programu, ki ga bo treba izpeljati v nar. skupščini. Rešiti bo treba predvsem proračune za proračunsko leto 1925—1926, med prvimi zakoni, ki jih bo rešila nar. skupščina, pa bo invalidski zakon. Nato pridejo na dnevni red nar. skupščine: zakon o poljedelskih kreditih, zakon o obrtni banki in občinski zakon, ki bo enoten za vso državo. Nadalje pride na vrsto tiskovni zakon, čigar osnutek je že izdelal minister za izenačenje zakonov in je zelo strog osobito v vprašanju odgovornega uredništva in tiskovnih deliktov s klevečtanji. Vlada misli predložiti nar. skupščini tudi načrt za nov volilni zakon, nadalje zakon o zavarovanjih, agrarno reformo za Dalmacijo in stanovanjski zakon. Nar. skupščina bo tudi rešila zakon o osnovnih, srednjih in visokih šolah ter posebno še zakon za izenačenje davkov v vsej državi.

Na današnji seji se je vnela tudi dolga debata o volitvah v oblastne skupščine, ki pa ni dovela do nobenih končnih uspehov ter je bilo naročeno notranjemu ministru, da predloži v teku 7 dni svoj tozadevni referat.

Seja opozicijskega bloka

ZAGREB, 18. (Izv.) Na stanovanju dr. Trumbića se je danes cel dan vršila seja šefov opozicije, ki pa niso po končani konferenci hoteli podati nikakih izjav. Zatrjevali so le, da je opozicijski blok kompakten.

Zvečer se je sestal centralni odbor Davidovičeve stranke, a Davidović ni imel tu svojega napovedanega govora o političnem položaju in o taktiki opozicijskega bloka, ampak se je le zahvalil svojim volilem.

Dr. Berkes izgnan iz Beograda

BEograd, 18. (Izv.) Dr. Teodor Berkes, dopisnik «Berliner Tagblatta», ki mu je včeraj notranje ministrstvo izročilo nalogo, da mora radi tendencijskega poročanja v 3 dneh zapustiti Beograd, je takoj zvečer zapustil jugoslovensko prestolnico. Dr. Berkes, ki je črpal svoje informacije po večini iz glasila zemljoradnikov «Novosti» v prilog opozicijskemu bloku, je bil ze parkrat resno posvarjen, da naj ne pozablja pravil dostojnosti in objektivnosti napram državi, ki ga je gostoljubno sprejela. Vsi opomini pa so bili zaman.

Nemški poslanik Oldhausen je danes posredoval za Berkesa pri Ninčiču, ki je pa izjavil, da je za to zadevo pristojno notranje ministrstvo. Ninčič je še dostavil, da je znano, da je bil Berkes že večkrat opozorjen na vsebino svojih poročil in da je zato povsem naravno, da mora Berkes nositi posledice.

Dr. Smolnaka pozvan v Beograd

BEograd, 18. (Izv.) Jugoslovanski poslanik pri Vatikanu dr. Smolnaka je bil danes radi konkordata pozvan v Beograd.

Jugoslovensko-madžarski pogodbi zaključena

BEograd, 18. (Izv.) Danes so se končala pogajanja med jugoslovensko in madžarsko delegacijo za sklenitev trgovinske pogodbe. Nerešena so ostala le še nekatera administrativna vprašanja postranskega pomena.

Finančne težkoče Francije

PARIZ, 18. Bivši minister Loucheur je predlagal v zbornici, da najme vlada v svrhu izogiba zakladnim težkočam posojilo 20 milijonov dolarjev v inozemstvu, ker meni, da ni še pridelj trenutke za stabilizacijo franka.

Tajna komunistična tiskarna v Beogradu

BEograd, 18. Beogradska policija je ze delj časa vedela, da imajo komunisti v Beogradu tajno tiskarno, kjer tiskajo svoj list in ga na skrivaj delijo svojim pristajšem. Danes je odkrila komisija v Gjurčevi ulici št. 8 majhno tiskarno v hiši delavca Koste Činčića. Tu se je tiskal list «Komunist». Šef policije Ljubisa Lazarević je obkolil s številnimi orožniki hišo, vdrl vanjo ter aretiraj vseh 10 stavev, ki so baš pripravljali novo številko lista. Prijeti je bil tudi Činčić z ženo. Policija je izvedla preiskavo in našla mnogo še nerazposlanih izvodov «Komunist» in mnogo literature, ki je prišla iz Moskve. V svoji najnovejši številki razpravlja «Komunist» o poslednjih volitvah, ki naj bi prinesle zmago delavsko-kmetijske komunistične republike. Policija je našla tudi mnogo sifriranih zaupnih odredb iz Moskve. Prijetih je bilo do danes okrog 20 oseb in izvršenih več hišnih preiskav. Zanimivo je, da bi se imela odkriti tiskarna v kratkem preseliti v Vel. Kikindjo.

Tudi blagajna komunistov zaplenjena

BEograd, 18. (Izv.) Policija zelo energično nadaljuje preiskavo o odkritju tajne komunistične tiskarne in so se ze izvršile številne aretacije. Tekom noči je policija našla komunistično blagajno, katere je bila zaplenjena z vso vsebino.

Politični umori na Bolgarskem

Načelnik plovdivske policije težko ranjen.

SOFIJA, 18. Bolgarska brzjojavna agencija objavlja: V Plovdivu je bilo izvršenih več političnih umorov. Načelnik mestne policije je bil na ulici težko ranjen, tajnik mestne uprave pa, ki ga je spremljal, je bil ustreljen. — Včeraj je bila umorjena straža glavne vojevnice v istem času, ko je padel komunistični poslanec Teodor Straziromov kot žrtev atentata, ki ga je izvršil neznanec. Oblasti so ukinile stroge odredbe, da zadušijo teroristično delovanje.

Maščevanje za Mileva

Voditelj bolgarskih komunistov ubit

SOFIJA, 18. (Izv.) Danes so bolgarski avtonomisti maščevali smrt dr. Mileva. Sredi Sofije se je izvršil atentat na Straziromova, voditelja bolgarske komunistične stranke. Straziromov je bil ubit, atentator je pobeignil.

Napetost med Grčijo in Turčijo

Grki rožljajo z orožjem

BEograd, 18. Po informacijah zunanjega ministrstva je postalo razmerje med Grčijo in Turčijo zadnje dni zopet bolj napeto. Grška vlada namerava predložiti spor Društvu narodov v razsajo, ravnotako tudi zadevo iz Carigrada izgnanega patrijarha. V smislu člena 14. lausanneske mirovne pogodbe imata pripasti otoka Imbros in Tenedos Turčiji, angarska vlada pa je vzela nase obveznost, da uvede na teh otokih krajevno samoupravo in da obdrže občine na njih svojo komunalno policijo. Turška vlada pa ni izvršila teh obveznosti, ampak je celo zabranila povratek na otok onim Grkom, ki so se morali izseliti med grško-turško vojno. Grške šole so zatvorene in vsa imovina Grkov je zaplenjena. Atenski kabinet je poslal obširno poročilo o postopanju turške vlade zoper Grke pariskemu poslaniku in je zaprosil Venizelosa, naj stori s svoje strani korake, da prenehajo omenjene krivice Turkov.

Ogorčenje proti Turkom je med grškim prebivalstvom vedno večje. Grški vojaški krogi izjavljajo, da se ne bo dal spor s Turčijo poravnati drugače kot z orožjem.

Anglija ne ustanavlja nikakega protisovjetskega bloka

Izjave angleškega odpravnika poslov listu «Izvestija»

MOSKVA, 18. Ob svojem prihodu v Moskvo je angleški odpravnik poslov Hodgeson izjavil urednikom lista «Izvestija» sledeče: Veste, ki so jih razširjali inozemski listi, da je prišla angleška vlada ustanavljati protisovjetski blok, so popolnoma izmišljene. Velika Britanija ni nikoli želela in ne želi tudi sedaj ustanovitve sovražnega bloka proti sovjetski Rusiji. Njeni odnosi proti sovjetskim republikam so najbolj prijateljski. List «Izvestija» dostavlja, da so vesti o ustanavljanju protisovjetskega bloka v prvi vrsti razširjali politični krogi Poljske in baltskih držav. Poljski zunanji minister na primer je izjavil iz tega preteznega protisovjetskega bloka politične zaključke.

Znižanje staleža rdeče armade

MOSKVA, 18. Na inicijativo komisarija vojne in mornarice Frunzeja je predlagal vojni revolucionarni svet Zveze sovjetskih socialističnih republik vladi, da zniža stalež rdeče armade za 50 tisoč moč.

Agrarna reforma na Poljskem

VARSAVA, 18. Ministrski svet bo v kratkem razpravljalo o zakonskem načrtu agrarne reforme, po katerem bi se vsako leto parceliralo 200.000 hektarjev zemlje. V prvi vrsti pridejo v poštev državna in cerkvena posestva kakor tudi zasebna posestva, ki bodo prostovoljno dana na razpolago. V slučaju potrebe pa bo vlada uvedla tudi prisilno parcelacijo.

Romunske represalije proti Nemčiji

Romunska vlada je pričela izganjati nemške državljane — Zaplenila bo tudi v Romuniji se nahajajoče nemško imetje

BERLIN, 18. Odnosaji med Romunijo in Nemčijo so še vedno skrajno napeti. Romunski finančni minister Bratianu je za časa svojega bivanja v Parizu interpelliral nemške delegate pri reparacijski komisiji glede stališča nemške vlade za kritje bankovcev takozvane «Banca Generale». Nemški delegat je izjavil, da nemška vlada z ozirom na Dawesov načrt ne more pristati na kak specialni ugovor v tej zadevi. Romunija je zagrozila z represalijami in je včeraj pričela z izgonom nemških državljanov iz Romunije. Izgleda, da bo poleg tega prišlo med Nemčijo in Romunijo do gospodarske vojne. Vendar pa romunski poslanik v Berlinu dosedaj še ni odpoklican in v romunskih krogih trdijo, da je Romunija še vedno pripravljena iznova pričeti pogajanja za mirno poravnavo konflikta.

BUKAREST, 18. Govor nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna o konfliktu med Nemčijo in Romunijo je bil znan v Bukaresti danes ter je povzročil precejšnjo nezadovoljnost. Nocoj se je izvedelo o poluradni noti, ki obrazlaga romunsko stališče v tem vprašanju nastopno: «Romunska vlada ni pripravljena se spuščati v polemike z nemškim zunanjim ministrom, ker se ne more Nemčija sklicevati na besedilo pogodbe niti na pravico. Zaradi tega je naravno, da bo skušala berlinska vlada s tendencijsnimi interpretacijami ustvariti za Nemčijo ugodno atmosfero. Za Romunijo pa, ki ima na svoji strani pogodbe in tudi pravico, je zadnje stališče Nemčije nov dokaz, da Nemčija z vsemi sredstvi skuša odtegniti se svojim obveznostim. Do danes se je Romunija napram Nemčiji, kar se tiče izvedbe mirovne pogodbe, pokazala kot zelo spravljivo. Pri tem jo je vodila želja, da čim prej zopet stopi v normalne odnose s Nemčijo. Ker pa romunska prizadevanja niso imela drugega rezultata, kakor to, da Nemčija neče izpolniti svojih obveznosti, bo morala Romunija poseči po gotovih odredbah, da brani svojo pravico».

Kakor se dozna, bo romunska vlada zaplenila v Romuniji se nahajajoče nemško imetje, da dobi v roke jamstva za svoje zahteve. Zaplenila bo tudi ona nemška podjetja in imetja, ki se skrivajo pod nevtralnimi imeni, čijih nemški značaj pa je dokazan.

BERLIN, 18. Zunanji minister Stresemann je pojasnil v komisiji zunanjih zadev svoje izjave glede konflikta z Romunijo ter je pripomnil, da pripravlja romunska vlada nove represalije, napram katerim pa si pridržuje nemška vlada popolno prostost. Stresemann se je odločno postavil proti nameravam sekvestrom nemškega imetja v Romuniji ter naglasil, da bodo ti romunski ukrepi poročili težke posledice z ozirom na zaupanje mednarodnih gospodarskih krogov.

Ustanovitev romunskega patrijarhata

BUKAREST, 18. Poslanska zbornica je včeraj soglasno sprejela zakon, s katerim se ustanovi romunski patrijarhat. Voditelji vseh strank so podali izjavo, v kateri odobravajo ta zakon.

Pogreb rudniških žrtev v Dortmundu

DORTMUND, 18. Včeraj se je vršil tu svečan pogreb žrtev rudniške katastrofe. Spreveda se je udeležila ogromna množica ljudstva. Bili so prisotni tudi zastopniki francoskih, poljskih in čehoslovških rudarskih združenj. V znak sožalja celokupnega nemškega naroda je položil državni tajnik Geib na grobove krasne vence v imenu predsednika republike in nemške vlade.

Razdelitev nemških reparacij

v prvem letu Dawesovega načrta

RIM, 18. Agencija «Volta» objavlja podatke o pravicah Italije za prvo leto Dawesovega načrta, katero se šteje od prvega semestra leta 1924 do 31. avgusta 1925. Finančna konferenca, ki se je nedavno odprla v Parizu, je določila, da se imajo plačila, ki jih ima Nemčija v omenjeni dobi izvršiti na račun vojne odkodnine, razdeliti na sledeči način med prizadete države:

V tisočih mark v zlatu prejmejo Francija 483.086, Anglija 192.523, Belgija 83.771, Italija 65.980, Jugoslavija 33.016, Romunija 7.252, Japonska 4.495, Portugalska 4945 ter Grčija 2638.

Herriotovo pismo kardinalu Dubois-u

PARIZ, 18. Ministrski predsednik Herriot je poslal kardinalu Duboisu naslednje pismo: Prezvišeni! Čast mi je javiti, da sem prejel pismo francoskih kardinalov, ki mi je bilo dostavljeno po Vašem naročilu. Vprašanje zdrževanja ali ukinitve francoskega poslanstva pri Vatikanu smatra vlada za vprašanje političnega reda ter se nikakor ne tiče spoštovanja, ki ga dolgujemo katoliški veri. Tega spoštovanja nisimo nikdar in tudi ne bomo zanikali in naj se tolačijo naše ideje in naši ukrepi kakorsibodi.

Prihod generala Walscha v Pariz

PARIZ, 18. Iz Berlina je prispel semkaj general Walsch, predsednik medzvezniške vojaške kontrolne komisije v Nemčiji.

Podrobnosti o silnem neurju v severni Italiji in Švici

Pod snegom zakopana vas.

OMEGNO, 18. Gorska vas Campello Monti, ki leži nad dolino Strona v višini 1300 metrov nad morsk gladino, je popolnoma zametena. Ker so vse ceste pokrite z nenavadno debelo plastjo snega in radi tega neuporabne, je vas odrezana od sveta. Na bližnje soto Forno se je vsul ogromen snežni plaz, ki je povzročil veliko škodo; pokopal je tudi neko staro žensko, ki so jo po večurnem naporu iz vlekli izpod snega mrtvo.

V Campello Monti bje plat zvona. Od poslance so bile pomožne ekspedicije.

Snežni zameti v Lombardiji.

SONDRIO, 18. V dolini Spluga, kjer je zapadlo nad 3 metre snega, se pogosto uspejo plavati. Iz Campodolcino poročajo, da je snežni plaz zasul gorsko soto Starleggia, ki šteje kakih 100 duš. Zdi se, da je bilo več človeških žrtev, ker so pa vse zveze pretrgane, manjkajo podrobnosti poročila. Rešeno delo pomožnih oddelkov, ki so bili odpisani iz Campodolcino, je zelo oteženo zaradi hudih snežnih zametov.

Snežna vihra v pokrajini Bergamo

LOVERE, 18. V občini Riva di Sotto je snežni plaz na široko zasul deželno cesto Sarnico-Castro. Silni vihar je povzročil v mnogih vaseh veliko škodo; prevračal je dimnike, odnašal strehe pri kočah ter cel raval drevesa. Človeških žrtev ni bilo.

Velika materijalna škoda in človeške žrtve v Švici

BELLINZONA, 18. Iz raznih krajev Tesinskega kantona prihajajo vzemirjiva poročila o posledicah silnega neurja. Na soto Preggi se je vsul z zemljo in kamenjem pomešan plaz snega, ki je razdeljal mnogo vinogradov, poškodoval hiše in pokopal tudi več glav živine. Prebivalstvo je pravočasno zbežalo na varno. Plaz je zasul tudi strugo potoka Valle, ki je prestopil bregove ter deloma poplavljal trg Cevio. Tudi v dolini Lavizzera so plazovi povzročili veliko materijalno škodo, istotako v okolici Osomona, kjer so porušili več mostov in zasuli ceste. V vasi Marone, ob železniški progi Locarno-Domodossola, je plaz zasul dva otroka nekega železniškega čuvaja, ki sta pri tem prišla ob življenje. Enaka usoda je doletela nekega kozjega pastirja v kraju Giova. Na mnogih mestih so ceste zasute s snegom in bo treba več dni dela, predno bodo zopet uporabne.

General Walsch izročil Fochu poročilo medzvezniške kontrolne komisije

PARIZ, 18. General Walsch je izročil maršalu Fochu poročilo medzvezniške vojaške kontrolne komisije. Poročilo obsega 44 strani in 2 priloge razorožitvenih podkomisij.

Proslava triletnice papeževga kronanja v Varšavi

VARSAVA, 18. O priliki triletnice papeževga kronanja so se sestali varšavski mestni svetovalci k svečani seji, kateri so prisostvovali tudi predsednik republike, cerkveni dostojanstveniki in diplomatični zbor. Profesor Halecki je imel daljši govor, v katerem je proslavljal papeža Pija XI, ki si je stekel velike zasluge za osvoboditev Poljske.

Brazilska vlada ne priznava imenovanja apostolskega upravitelja

BUENOS AIRES, 18. Vlada je izdala naredbi o ratifikaciji sklepa vrhovnega sodnega dvora, ki ne priznava imenovanja nadškofa Buenos Airesa za apostolskega upravitelja.

Posledice Gentilejeve šolske reforme

Da je Gentilejeva reforma vzbudila toliko kritik in nevelje po vsej Italiji, je umevno. Vsaka temeljita reforma je kočljiva stvar. Če je reformator neizkušen in preveč radikalen, se mu utegne zgoditi, da je reforma slabša od prejšnje uredbe.

Pomanjkljivost Gentilejeve reforme so priznali tudi na vladnem mestu. Zadnje kritike v senatu so napotile sedanega načelnika ministra, da je obljubil nekatere važne »popravke« reforme. Razume se, da je kritika predvsem naperjena na reformo, ki se tiče višjih učilšč.

Da je Gentile tako temeljito pogorel s svojo reformo, je krivo troje napak: Prvič se je on spravil na vse šolstvo: ljudske, srednje in visoke šole. Če bi se omejil na eno izmed teh treh vrst bi utegnilo priti kaj boljšega na svetlo. Drugič je prehitel preurediti učne načrte in ustvariti tako šolsko uradovanje, da je veliko preveč pisarje. Tretjič ima reforma svoje socialne hiše, ker je vsled omejitve razredov na srednjih šolah in pa zaradi visokih šolnin omogočeno učenje le premožnejšim slojem.

Nas zanima predvsem njeno prenosna ljudske šole, ker je to vprašanje za nas še vedno odprta rana.

Če so vodili Gentileja pri njegovi reformi pedagoški, didaktični in socialni vidiki, je treba za naše kraje dodati, da je Gentilejeva reforma pri nas segla tudi na politično polje.

Fasizem ni nikoli prikrival, da hoče naše ljudstvo v najkrajšem času poitalijanciti. Ta brutalna odkritosrčnost fašistovskega šovinizma je edina dobrota režima, ker vemo, pri čem smo. Vendar pa, ko smo prejeli prve vesti o atentatu na našo osnovno šolo, smo obstremeli, ker kaj takega nismo pričakovali niti od fašizma.

Torej Gentilejeva reforma naj v nekaj letih popolnoma odpravi slovensko šolstvo

v Italiji. Od odprave slovenske šole si italijanski slovanščiki obetajo: 1. Italijanska šola bo naučila naše ljudstvo italijansko govoriti in bo silno pospešila jezikovno asimilacijo. 2. slovenski književni jezik ne bo živel v teh krajih, jezik, ki ga bodo še naši ljudje govorili, postane samo rovtarski, italijanska postane na ta način privilegirana govorica omikancev in takih, ki ne varajo, da bi jih smatrali za rovtarje. 3. z italijanskim jezikom se izvrši obnem duhovna spojitve našega naroda z maso italijanskega ljudstva v eno neločljivo telo.

Da je temu res tako, nam dokazuje na primer Tolomejev govor v senatu. Človek nora strmeti nad sodbami, ki prihajajo iz ust takih častivrednih senatorjev.

Res je, da nas izguba naše šole silno boli, da bo prizadejala našemu ljudstvu ogromno kulturno in gospodarsko škodo, zopet pa je izključeno, da bi ta okolnost uresničila naše »reformatorje«.

Poldrugo leto je minilo, odkar je Gentilejeva reforma v naših krajih v veljavi, pa si zamoremo ogledati njene posledice oziroma njene »uspehe«.

Na razpolago so nam neštete izjave učiteljev obseh narodnosti, dalje sodb starejšev, izjave otrok.

V prvem šolskem letu se uče otroci v glavnem abecedo in šteti ter kaj malega računati. Abeceda, to se pravi črke, te se že dajo na nekakšen način vbiti otrokom v glavo, tudi štetje ne dela še težave, zakaj od eden do dvajset se bo otrok naučil šteti tudi v kitajskem jeziku. Tudi je na šolah, kjer poučujejo še slovenski učitelji, da si v italijanskim kot učnem jeziku, pouk za silo še dober, toda kaj stoji pred otroci Italijani, ki ne poznajo jezika ne duše naših otrok, je že prvo šolsko leto muka. In naše šolske oblastnike si zlasti prizadevajo, da prihajajo v naše vasi učitelji iz južne Italije, ki ne poznajo prav nič ne samega jezika, ampak jim je celo benečanski narečje, ki se govori v italijanskem delu naše dežele, popolnoma tuje. Na ta način, bo učitelj primoran govoriti samo italijanski in uspeh bo sijalen.

Uspeh pa je naravnost mizeren. Če velja to že za prvi razred, velja za drugi toliko več. V tem razredu mora, oziroma bi moral učitelj podajati otrokom začetne pojme iz raznih ved, toda kako, če ga ne razumejo. Edino kar se da doseči, je to, da se nekateri otroci nauče po spominu nekaj italijanskih stavkov na izust kakor papiga. Koliko časa ostane kaj takega v spominu, ve vsakdo, ki je kdaj poskušal na sebi to didaktično metodo.

Didaktični uspeh je torej ničla. Kaj pa vzgojni? Predstavljajmo si italijanskega učitelja ali učiteljico v drugem razredu kakšne šole zunaj italijanskih mestnih središč, torej kjerkoli na deželi. Koliko muke, koliko trpljenja za prazen nič. Otroci se dolgočasijo, postajajo nestrpni, ne slede pouku, ampak si žele, da bi bil že enkrat konec tega neznanega dolgačaja. Kjer so razredi veliki in otroci živahni, ne preostane učitelju drugega sredstva kakor siba. Siba pa je slab vzgojevalec. Skoraj povsod se vzdigne med učiteljem in učenci neprekinljiv zid, v mladih srcih se vse do sovrastvo do neprijaznega gospoda, ki jih tako muči v šoli.

Otroci ne razumejo politike, oni ne znajo prestiditi, kje je tukaj krivda, toda imeli smo priliko opazovati mnogo slučajev, kjer se že v mladih srcih vzbuja plemeniti sovražstvo proti vsemu, kar prihaja od onih, ki na ta način prinašajo italijansko kulturo. Tega kar ne bi zmogli vsi slovenski »hujškatci« t. j. učitelji, duhovniki, odvetniki, to napravlja sistem. S strogo ekskluzivnega nacionalističnega stališča je tako širjenje italijanske propagande le pozdravljati, zakaj praksa dokazuje, da je uspeh baš nasproten, nego ga pričakuje režim.

Vendar pa smo pred vsem ljudje in gre nam za vzgojo. Nam ne gre za to, da se nam vzgajajo analfabeti, polni sovražstva proti Italijanom in Italiji, zakaj vzgojno načelo ne sme poznati sovražstva. Edino sovražstvo, ki ga vzgojitelj vceplja otrokom, je ono proti zlu, ne proti ljudem. Etika mora določati vzgojni smoter, ne pa hipna in kvarna človeška razpoloženja.

Da torej o kakih duhovnih stopitvi obeh življenj ne more biti govora pri takih učnih in vzgojnih metodah, je na dlani. Res pa je, da se bo v naših krajih analfabetizem širil, ker tista malenkost, ki se je bodo naši otroci v šoli naučili, bo kmalu izpuhtela. Tam pa, kjer se bodo stariši in zasebni pouk potrdili, da se naša mladina nauči našega pisma, ne bo analfabetizma. Zatorej bi tudi ta analfabetizem v škodo italijanstvu, zakaj slovenska beseda bo ostala, italijanska se bo pozabila.

Da bi pa mogla kdaj taka slaba šola poitalijanciti naše ljudstvo, tega ne verjamejo niti oni, ki gledajo stvari od daleč, če pa vprašate za mnenje italijanske učitelje, ki uče v naših krajih, tedaj vam bodo to potrdili. Za nadzornika in za šolske oblastnike bo kajpak vedno pomagala kakšna brihtna glavica med našimi malčki, ki bodo pomagali iz zadrege učitelju, ko bodo izblebali italijansko pozicijo, nalašč pripravljeno za omenjene slučaje.

Vsi taki in podobni »uspehi« so kajpak pobeljeni grobovi. V srce naše nežne mladine ne boste nikdar predrl s takimi metodami.

Resna politična kriza na čehoslovaškem

Čehoslovaška poslanska zbornica, ki se je sestala sredi preteklega tedna, je imela dve seji ter je bila nato zopet odročena, dasi se ne more reči, da bi ne imela na razpolago dovolj gradiva za nadaljnje razpravljanje. Ako je bila zbornica kljub temu odročena za par tednov, je treba iskati razlogo za to dejstvo v resni politični krizi, ki se je pojavila med vladnimi strankami,

t. j. v takomenovani Pjetki, koaliciji petih čehoslovaških strank, ki tvorijo sedanjo vladno večino.

Hud spor se je razvil predvsem med obema socialističnima strankama vladnega bloka na eni in čehoslovaško ljudsko stranko na drugi strani. Povzročila pa so ga vprašanja cerkveno-politične narave, v prvi vrsti vprašanje ločitve cerkve od države. Druge stranke vladnega bloka se držijo nekake nevtiralne ter skušajo delovati v pomirjevalnem smislu na eno in drugo stran.

V čem obstoji ta spor? Kakor rečeno, gre v prvi vrsti za vprašanje ločitve države in cerkve. Ko se je ustvarjal sedanji vladni blok, je bilo sprejeto v njegov program tudi to načelo. Ločitev pa do sedaj ni bila izvedena. Zanimivo je dejstvo, da je pristala na ta program tudi čehoslovaška ljudska stranka. Njena glasila zatrjujejo tudi sedaj, da ni ljudska stranka nikakor proti ločitvi, pač pa zahtevajo, da se mora izvršiti to v sporazumu z Vatikanom, nikakor pa ne brez vsakega ozira na pravice cerkve. Socialistične stranke stojijo seveda na popolnoma nasprotnem stališču, posebno pa po nedavnih dogodkih na Francoskem, kjer je Herriotova vlada odpravila poslanstvo pri Vatikanu brez vsakega predhodnega sporazuma s sv. stolico. Slično postopanje zahtevajo sedaj tudi čehoslovaški socialisti, trdeči, da je edina kompetentna oblast za reševanje tega vprašanja čehoslovaška. Vsako vmešavanje Vatikana bi pomenilo, da išče ta poslednji pravice, kjer jih nima in ne more imeti. Poleg tega — naglašajo socialisti — bi bilo tako vmešavanje Vatikana v vprašanje odnosov čehoslovaške republike in cerkve tudi skrajno škodljivo za politične interese republike, zakaj socialisti mečejo tudi krivdo za protidržavno propagando na Slovaškem na Vatikan. V odboru čehoslovaškega parlamenta za vnanje stvari je prišlo pred dvema mesecema z ozirom na to vprašanje do hudih spopadov med zastopniki posameznih strank vladnega bloka. Tedaj je poslanec Igor Hrušovský, Slovak, naslovil na ministra dr. Beneša vprašanje, ali mu ni znano, »da je Vatikan glavni stebel protidržavne propagande na Slovaškem«. Ta nastop narodnega socialista Hrušovskega je seveda ljudsko stranko skrajno razburil in le priznani spetnosti ministra Beneša se je bilo zahvaliti, da ni prišlo že tedaj do razpada vladnega bloka in do padca vlade.

Tudi sedaj je spravila krizo na površje ona propaganda na Slovaškem. Slučaji, ki prihaja tu v poštev, pa ne tvorijo nikake protidržavne propagande, temveč bi šlo za propagando, naperjeno proti čehoslovaškim socialističnim strankam. Čehoslovaški škofje so izdali pastirsko pismo na vernike, v katerem je baže rečeno med drugim tudi to, da se morejo Slovaki zveličati le če ostanejo v ljudski stranki. Tistim pa, ki bi pripadali še nadalje socialističnim strankam, da bo cerkev vztrajala cerkvene obrede. Ta okrožnica slovaških škofov je izzvala v čehoslovaški javnosti velik ogorčenje, ker se je smatrala za nekako napoved kulturne vojne. Listi so hoteli vedeti, da je okrožnico sestavil sam papeški nuncij Marmaggi, medtem ko so trdili drugi, da je delo praškega nadškofa dr. Kordača. Oba imenovana cerkvena dostojanstvenika pa sta zanikala te trditve, nakar je javno mnenje obdolžilo madžarskega škofa dr. Fischerja v Košicah. Končno pa je prišlo uradno pojasnilo, v katerem je bilo rečeno, da se po cerkvenih predpisih morajo smatrati za odgovorne vsi oni škofje, ki so poslanico podpisali. Poslanica se je seveda čitala tudi po cerkvah. Oblastvo pa je uvedlo kazensko postopanje proti vsem onim duhovnikom, ki so poslanico brali in jo komentirali v smislu, ki bi bil v nasprotju z določbami zakona o zaščiti republike.

Taka bi bila dejstva, ki so dala neposredni povod, da je kriza v vladnem bloku zavzela v zadnjem času zopet zelo nevarno obliko. Vendar pa bi se bila morda nasprotja nekoliko uglasila tudi sedaj, da ni posegla v to vprašanje nemška socialnodemokratska stranka s tem, da je vložila na vlado interpelacijo radi prej omenjenega pastirskega pisma slovaških škofov. Na ta način so izzvali nemški socialni demokrati resno krizo v vladi, posebno pa v bloku njene večine. Kakor se vidi, gre torej za spetno politično spletko, naperjeno proti sedanji koalicijski stranki. Z interpelacijo bo stavljena vladna večina v poslanski zbornici pred vprašanje, ali naj sprejme nujnost te interpelacije ali naj jo odkloni. Če po tem, kar smo zgoraj rekli o naziranju posameznih strank o tem vprašanju, je razvidno, da bi narodni socialisti in čehoslovaški socialni demokrati glasovali za nujnost, medtem ko bi bila ljudska stranka odločno proti nujnosti. Druge stranke vladnega bloka so, kakor rečeno, nekako nevtiralne, tako da se ne ve, kako bi se odločile. V vsakem slučaju pa je skrajno verjetno, da bi pri glasovanju o omenjeni interpelaciji prišlo do razkola v vladnem bloku in do njega razpada. Posledica bi bila, da bi morala sedanja koalicijska vlada odstopiti in napraviti mesto čisto uradniški vladi, kateri bi bila poverjena tudi izvedba novih volitev.

Izvršilni odbor »Pjetke« (t. j. vladnega bloka) je imel že par sej, na katerih se je razpravljalo o tem veleresnem vprašanju, toda ni se mogel doseči sporazum glede skupnega nastopa vladnih strank. Pogajanja se bodo nadaljevala in brez dvoma se bo poskušalo vse, da se pride do kakšnega sporazuma ali da se vsa stvar odgodi vsaj za par mesecev. Ker so pogajanja v teku, se je morala praška zbornica odgoditi, da dobi vlada potrebni čas.

Ena okolščina pa sedanjo politično krizo

na čehoslovaškem brez dvoma močno ublažuje, dejstvo namreč, da je sedanja zakonodajna doba skoraj že pri koncu, ker poteče že v mesecu juniju. Vse stranke morajo torej že sedaj računati s skorajšnjimi volitvami. Ker pa je v interesu vseh sedanjih vladnih strank, da izvede redne

DNEVNE VESTI

Politika nemoralnih sredstev

V današnjem uvodniku navajamo vrsto dejstev, ki stavijo ves sedanji sistem v naši državi v posebno nelepo luč. Ta dejstva dokazujejo, da je sklicevanje na odpadništvo poindov v svrhu spletkarjenja proti našim poštovnim voditeljem glavno sredstvo v borbi proti naši narodnosti. Je to politika potajevanja dejstev z izključnim namenom, da bi se mogla opravčevati škodoželjnost napram našemu ljudstvu. Ali ni tako postopanje dvojna morala? Taka politika bi morala biti izključena, in to ne le v razmerju med državo in upravljanji, marveč v vsakem socialnem sožitju, ki more biti plodno in koristno le tedaj, ako sloni na zdravih in neizpodbitnih moralnih načelih. Ker je dobro, je dobro, naj bo všeč ali ne, in se mora priznati tudi napram nasprotniku.

To vrhno zapoved javne morale pa prezira, žal, tudi en del našega javnega tiska in s tem ne le zastruplja naše medsebojno življenje, ampak škoduje tudi ugledu našega ljudstva pred drugimi narodi.

Kričeč primer za to daja divja gonja proti nam povodom atere Jadranske banke. Klevečalo se nas je, da smo škodljivci naroda, ker smo želeli, da se ta zavod reši pred pogubo. Ko pa je prišel ljubljanski »Slovenec« s svojimi znanimi razkritji ter poučil klevečnike, da je bil to vendar naš zavod, da je bilo torej naše stališče pravilno in v skladu z interesi slovaških vložnikov pri »Jadranski banki«, niso klevečniki storili tega, kar bi bili morali, če bi bilo v njih le zrnice lojalnosti in političnega poštenja. Da bi bili namreč priznali svojo krivdo, ali vsaj umolknili! Ne! Tudi potem ko so od strani, kateri morajo verjeti kot politični istomišljeniki, dobili pouk, da smo mi le dobro hoteli, nadaljujejo svoje »klevetniško gonio in kujejo nadalje iz atere »Jadranske banke« svoje klevete proti nam! Vedo, da nimajo prav in da so storili krivico, vendar še vedno nadalje, ker so na stališču, da je v strankarski in politični borbi vsako sredstvo dobro in dopušteno! Tudi laž in »kleveta! Tudi če veš, da lažeš in da dalaš krivico svojemu bližnjemu — le laži dalje! To je geslo politike — nemoralnih sredstev!

Dvojna politika in dvojna morala

V ponedeljek je priobčil »Piccolo« poročilo, ki ga je podal tajnik tržaške skupine: društva »Legia Nazionale« na obnem zboru. Poročilo slavi z zvneničnimi besedami delo raznarodovanja slovenskega ljudstva, kakor ga izvaja rečno društvo.

Naslednjega dne, kakih 24 ur potem, pa je isti »Piccolo« priobčil res zanimivo poročilo o mučenstvu Fabja Filzija, ki ga je avstrijsko vojno sodišče obsodilo na smrt na večilih, ker je, sledeč svojemu čutu ljubezni in navdušenja za Italijo, pobegnil iz avstrijske vojske na italijansko stran in se potem v vrstah italijanske vojske junaško boril za zmago Italije proti dednemu sovražniku. Tudi mi se je izlenjalo v spoštovanju pred spominom Fabija Filzija, kakor se klanjamo v spoštovanju pred vsakim junakom, ki je tvegal in žrtvoval najdražjega, svoje življenje, za ideal, ki ga je vedno nosil v svojem srcu.

V tem poročilu »Piccola« pa čitamo tudi naslednji stavek: »Fabij Filzi je bil tipičen predstavnik tistega razumniskega meščanstva, iz katerega se je porodil in si ustvaril etniško in politično italijansko zavest, ki je postavila tako trdne nasipe proti raznarodovalnemu delovanju Avstrije«.

V kratkem času štiriindvajsetih ur je torej rečen list politiko raznarodovanja hvalil in — obsojal! »Piccolo« ima v svoji zalogi dvojno naziranje o istem pojmu in dvojni moralo. Delo raznarodovanja Italijanov v Avstriji je bilo — in v tem soglašamo popolnoma z njim — zločinsko; isto delo v Italiji na škodo Slovanov pa je zanj vzvišeno delo plemenitosti nacionalnega čuta. Odpor Italijanov v Avstriji proti raznarodovanju je imel svojo neumljivo posvetitev v nacionalnem načelu, za odpor Slovanov v Italiji proti raznarodovanju pa se ne priznava opravčiva v istem nacionalnem načelu! V kratkih štiriindvajsetih urah je torej »Piccolo« slavil in — zatajal narodno načelo! Pri Italijanih je živo narodno čustvo nekaj vzvišenejšega, plemenitejšega, neoporečnega, Slovan v Italiji z narodnim čustvom pa je treba iztrebiti do zadnjega! Kako naj bi se drugače »Piccolo« tako veselil dela »Legia Nazionale« za raznarodovanje lastnih sodržavnikov drugega plemenca? Slovani v Italiji sploh ne sme — po naziranju ljudi z dvojno politiko in dvojni moralo — imeti žive narodne duše, — ako noče biti sovražnik Italijanov in izdajalec države! Mi pa ne smemo zloniti pred sodbo — pravičnikov in svobodoljubov take vrste!

Tudi tržaška občina naložila doklade na vino

Kr. odlok, s katerim so se uvedle državne doklade na užitnino, ki se pobira od vina, piva in drugih alkoholnih pijač, pooblašča občinske uprave, da smejo na svoj račun naložiti poleg omenjene državne doklade se posebno občinsko doklado, katera pa ne sme znašati več nego eno tretjino državne doklade. Tržaška občina se je že poslužila te pravice, kajti občinski odbor je sklenil na svoji seji od 16. t. m., da se bo pobirala od pijač, ki so obremenjene z državno doklado, tudi posebna občinska doklada v znesku ene tretjine. Vsled tega se bodo pobirale občinske užitnine na alkoholne pijače od 17. t. m. dalje po sledeči tarifi:

- 1) Vino: glavna užitnina lir 45, doklada 5, skupaj 50 lir.
- 2) fina vina v steklenicah: užitnina lir 0,90, doklada 0,10, skupaj 1 lira.
- 3) očet: užitnina 27, doklada 3, skupaj 30 lir.
- 4) octova kislina: užitnina lir 2,70, doklada 0,30, skupaj 3 lire.
- 5) petijot: užitnina lir 22,50, doklada 2,50, skupaj 25 lir.
- 6) sadjevece: užitnina 27, doklada 3, skupaj 30 lir.
- 7) mošt: užitnina 40,50, doklada 4,50, skupaj 45 lir.
- 8) sveže grozdje: užitnina 29, doklada 3,25, skupaj 32,25 lir.

9) tropine (in petijot iz njih): užitnina 20, doklada 2,20, skupaj 22,20 lir.

10) sušeno grozdje: užitnina 90, doklada 10, skupaj 100 lir.

11) alkohol, žganje itd.: a) do 25 stopinj: užitnina 45, doklada 5, skupaj 50 lir; b) do 50 stopinj: užitnina 90, doklada 10, skupaj 100 lir; c) do 75 stopinj: užitnina 135, doklada 15, skupaj 150 lir; d) nad 75 stopinj: užitnina 180, doklada 20, skupaj 200 lir.

12) alkohol, žganje itd. v steklenicah: užitnina 1,80, doklada 0,20, skupaj 2 lire.

13) pivo: užitnina 30, doklada 3, skupaj 33 lir.

Občni zbor čehoslovenske lige v Ljubljani. V torek zvečer se je vršil v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani redni občni zbor ČJL v Ljubljani, ki stremi v prvi vrsti za poglavitno medsebojnih stikov obeh narodov. Občni zbor sta postčila s svojim posetom med drugimi tudi generalni konzul CSR, dr. Otokar Beneš in nekdanji ljubljanski župan Peter Grasselli.

Občni zbor je otvoril predsednik dr. Karel Triller s kratkim pozdravnim nagovorom, naglašujoč, da je mogla Liga dosedaj žal le v skromni meri zadostiti programu, ki si ga je stala.

Iz obširnega tajniškega poročila, ki ga je podal dr. Arnost Brilej, je razvidno, da se je odbor po svojih močeh marljivo trudil, da izvrši svojo nalogo. Liga je ustanovila publicistični, kulturni in gospodarski odtsek, od katerih pa se slednji radi valutarnih in splošno-gospodarskih prilik ni mogel uveljaviti. Sicer pa bo skušalo društvo potom predavati in informirati v časopisju doseči tudi na gospodarskem polju lažjo zvezo med obema bratskima državama. S tem večjo živahnostjo pa se je udeleževala Liga zato na publicističnem in kulturnem polju. Prejavajo se česka dela in nasprotno redno informira česka javnost tudi o vseh kulturnih pojavih v Jugoslaviji. Široko javnost je skušala Liga zainteresirati za svoja stremjenja zlasti z aktualnimi predavanji s skriptičnimi slikami kakor o: Havličku Borovskem, Masaryku, Jirasku, skavtizmu in o letopis čehoslovaške. Predavanja so bila dobro obiskana; imela pa sta jih v prvi vrsti znana propagatorja čehoslovaško-jugoslovenske vzajemnosti dr. Ivan Lah in dr. R. Krivic. O priliki 70-letnice znamenite českega publicista in pisatelja Josipa Holečka, se je vršilo meseca februarja 1923. dr. Lahovo predavanje na ljubljanski univerzi. Dne 13. aprila 1923. je priredila Liga v svrhu proslave 5-letnice slavnosti zapise čehoslovaških in jugoslovenskih poslancev slavnostno akademijo v Narodnem domu, lani pa je proslavila 60-letnico I. Macharja s slavnostno akademijo na univerzi.

Članom so na razpolago dve knjižnici: univerzitetna, katero je podarilo čehoslovaško prosvetno ministrstvo, in pa knjižnica Česke obce. Lektor prof. dr. Burian je prišel s českim kurzi na univerzi, ki so dobro obiskani in vodi tudi tečaj za občinstvo.

Liga je živahno pozdravila ustanovitev samostojnega bratskega društva v Mariboru in je v stalnih stikih tudi s praško centralo. Z obzema se vrši stalno živahna izmenjava misli. Društvo ima le 150 članov in 4 ustanovnike, čeprav je znašala mesečna članarina samo 1 dinar.

Kar se tiče bodočega dela, so v načrtu predvsem javna predavanja, ki bodo seznanjala ljubljansko publiko z vsemi važnimi pojavi v kulturnem življenju čehoslovaškega naroda, prireale se bodo zabave in akademije, pospeševale knjižnice in jezikovni tečaji. Dne 7. marca se bo vršila v dvorani Kazine proslave 75-letnice predsednika Masaryka. dr. Krivic bo imel slavnostno predavanje. Da se čim bolj poglobi zanimanje za Ligo, se priredi letos tudi društveni izlet na čehoslovaško.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Odborniki gg.: dr. Otokar Beneš, dr. Arnost Brilej, dr. Riko Fux, Fran Govekar, dr. G. Gregorin, dr. G. Hacin, dr. R. Krivic, Hanuš Krofita, dr. Iva Lah, Ivan Mohorič, prof. Presl, Jan Ružička, Peter Sterk, dr. Karel Triller in Ivan Vavpotič. Preglednika računov gg.: Rasto Pustoslavšek in dr. Vane Radej. Namestniki gg.: Rudolf Juvan, prof. Jeran, komisar Svetelj, Rado Hribar, dr. Debranceš, dr. Bole in dr. Borština.

Pošiljanje poštnih paketov v južno Rusijo. Prometno ministrstvo je sporočilo tukajšnji trgovinski zbornici sledeče: »Da se olajša izvozna trgovina med Italijo in deželami južne Rusije (Ukrajina, Armenija, Azerbejdžan, Gruzija, Turkestan, Severno Kavkazje) je prometno ministrstvo vzpostavilo v avgustu lanskega leta službo s poštnimi paketi po morju. Pošiljatelj odhajajo iz Trsta v Odoso od 26. januarja dalje vsak drugi ponedeljek s parniki tržaškega Lloydja po levantinski brzovozni progi B, a v Batum z Lloydovimi parniki proge Egejsko morje — Črno morje A in B, kateri odhajajo od 18. januarja dalje vsako drugo nedeljo. Do sedaj pa se naši izvozniki niso posluževali te poti, dasi ima pred pošiljanjem po suhem to prednost, da je nagelja, direktnjša in cenejša.«

»Novi Rod« pišejo priznani slovenski slovstveniki. Posebno dobro so letos zastopani pisatelji-učitelji. Izmed teh je treba omeniti znanega slovenskega pisnika Janka Samca. V letošnjem letniku »Novoga Roda« ugajajo zlasti njegove ljubke otroške balade.

Ferdo Plešič (Kleinmayr), neumorni sodrnik raznih naših revij in časopisov, priznan literat je objavil v letošnjem »Novem Rodu« dve prav posrečeni zgodbi, ki sta otrokom zelo ugajali.

Svoje prispevke objavljajo v »Novem Rodu« še naslednji učitelji: Furlan, Tratnik, Ribičič, oba široka i. dr. Časno sta zastopani tudi sodrnik: Poldi Leskovec in Maks Samsa. Toliko število sodrnikov iz učiteljskega stanu jamči za pravilnost vzgojnih smernic, po katerih hodi »Novi Rod«. Stariši, dalte otrokom dušne hrane, ki vam jo nujna naš edini mladinski list!

Razmere na openskem tramvaju. Vodstvo šesja na Opčinah nam je poslalo s prošnjo, da objavimo: »Dne 10. svečana se je zbralo opensko prebivalstvo brez ozira na stranke na vabilo fašistovskega vodstva k posvetoivanju o voznih zvezah med Opčinami in Trstom. Po zaslišanju poročila o prizadevanju vodstva pri družbi

Vesti z Goriškega

K 200-letnici smrti carja Petra Velikega

Dne 8. februarja t. l. je poteklo 200 let od smrti največjega carja iz prejšnje ruske vladarske hiše, ustanovitelja nekdanjega glavnega mesta carske Rusije, velikega reformatorja in preobrazitelja ruskega življenja — carja Petra Velikega. Znameniti ruski zgodovinar A. Kizevter je napisal za znani praški dopisni urad "Centerpress" daljšo razpravo o pomenu Petra Velikega in njegovega vladanja za ruski narod.

Pojav Petra Velikega — piše zgodovinar Kizevter — je v vsakem oziru izredna manifestacija človeškega genija. Peter je bil velik po znanosti in po duševnih sposobnostih. Bil je ogromne postavne in njegova glava je segala visoko nad vse druge, kjerkoli se je pojavil. Delal je tako velike korake, da so morali spremljevalci teči za njim. Njegova fizična moč je bila naravnost abnormalna. Prelomiti srebrni krožnik ali presekat s sabljo v zraku kos suknja, mu je bila lahka. V njem so bile vkorenjene nebrzdane strasti in nepremagljiva volja za delo. Njegova duša je bila slična močno napetemu loku, s katerega so letele puščice, ki so sigurno zadele svoj cilj. Razum Petra Velikega je deloval naglo in precizno, njegova volja pa je spreminjala sklepe razuma s svojimi dejanji. V vsako idejo, v vsako svoje dejanje je polagal kipečo strast ne glede na to, da-li je šlo za važne državne posle ali pa za slučajno vsakdanje opravilo. O njem lahko rečemo, da vse življenje ni poznal malenkosti. Zanj je bilo vse važno in vse je hipoma do skrajnosti napenjalo njegove duševne sile. V njegovih očeh je bilo vseeno otepati kladlo ali pa sestaviti zakon, ki je spravljal celo panogo javnega življenja v novo smer. Značilna poteza v njegovem značaju je bila poglobitev v vso dušo v delo, ki mu je prišlo slučajno pod roke. Njegovi sodobniki pišejo o njem, da mu je bilo vsako delo, ki je bilo opravljeno ob gotovnem času, najvažnejša stvar na svetu. V presojanju važnih državnih poslov se je često z vso vmo lotil novega problema in nobena stvar ni mogla odvrniti njegove pozornosti od te nove smeri. Čim pa je naglo in precizno rešil ta ali oni problem, se je lotil mizarstva in od tega trenutka mu je bilo mizarstvo delo najdražje na svetu.

O življenju je sodil Peter Veliki konkretno, s stališča neposrednega praktičnega uživanja in potrebe. Vsaki malenkosti je znal posvetiti vse svoje bogate duševne sile in ogromno napetost volje. Ni mogel trpeti zapreke med svojo osebo in stvarmi, ki so ga trenutno zanimalo, ker je čutil nujno potrebo, da je bil povsod neposredno sam. Ko je sklenil, da mora dobiti Rusija svojo mornarico, je začel sam kot tesar delati v ladjedelnicah in je delal tako, kakor da mu je ta poklic edino življenjsko opravilo. Na svojih znamenitih potovanjih po Evropi je posejal tvornice in druga industrijska podjetja, kjer se je često lotil kakega praktičnega dela s tako vmo, da so se mu čudili vsi delavci in strokovnjaki. Svoje odredbe je pisal z lastno roko brez kakršnekoli nepotrebne retorike kratko in jasno, ne oziraje se na slog. Edina želja mu je bila spraviti na papir svojo idejo. In če se je slučajno prepričal o svoji zmoti, je brez odlašanja izdal novo odredbo ter pojasnil ljudstvu, da je bila stara naredba prenapetost.

S tem načinom konkretnega dela je obnovil rusko državno življenje, ne oziraje se na doktrine in abstraktne načrte. Vodila ga je vedno želja, da ustreže neposrednim interesom javnega življenja. Neuspehi niso niti najmanj omajali njegove volje, temveč nasprotno, še vzpodbujali so ga. In zato je dočkal na Narvi svojo slavo pri Poltavi. Nobenih, tudi največjih ovir se ni bal. Kar se mu je zdelo potrebno, je smatral tudi za mogoče. In če je bilo kdaj potrebno, nastopiti proti predhodnim širokim slojem in odstraniti vse, kar je posvetila stoletna tradicija, ni Peter omahoval, nego se je nemudoma odločil. Ne glede na to, kaj misli ljudstvo, je zamenjal carska oblačila s mornarsko bluzo, vladarsko žezlo s teatarsko sekiro. To negiranje in zasmehovanje stoletnih tradicij pa ni bilo pri njem vrtočnega samovoljnosti, nego rezultat pametne potrebe. In to so dobro čutili in upoštevali tudi vsi oni krogi, ki so se zbirali okrog velikega ruskega reformatorja.

V njegovi duši so vladale burne strasti. S svojimi sovražniki je znal biti neumljen in često do pedantnosti krut. Zato pa se je znal v trenutkih veselja razmahniti do skrajnih meja svojega burnega in bujnega duha. Veselil se je često cele noči, vino je teklo v potokih in radost je odmevala daleč naokrog. Njegove zabave niso poznale nobene meje. Znal jih je organizirati v duhu državnih paradij na cerkvene običaje, ali to ga ni oviralo, da bi ne bil obenem pobožen in da bi se ne udeleževal cerkvenih obredov, ker je sam često na koru pel s prijetnim basom apostolske evangelije. Njegova krutost, ki je včasih priklopala do zverstva, je bila uravnotežena z velikimi moralnimi vrlinami. Glavni elementi njegove moralne veličine so bili poštenost in delo. Njegov dolžnostim do države in velika dela velikodušnosti. Služiti državi je bila zanj prava moralna strast. To je bila njegova glavna karakteristika, v kateri so se združili vsi momenti njegovega duševnega življenja. Ko je pred bitko pri Poltavi napisal v povelju besede: "Vedite, da Petru ni žal življenja, samo da živi Rusija", tedaj niso bile to fraze, kakor pri Napoleonu, nego iskrena izpoved njegove duše. V interesu države je Peter često dovolil, da

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV

— Iz Kozance. V četrtek, 19. t. m., ob 8. zvečer bo imel v "Bralnem društvu" vseučilišni profesor dr. Franc Veber poljudno modroslovno predavanje.

Vseposodi znana dela in ime našega najboljšega modroslovca, poznanejšega v vsem kulturnem svetu, dokazujejo izredno odliko, izkazano naši skromni vasi ter nam obetajo izredni duševni užitek.

— Iz Ozeljane. V nedeljo, 15. t. m., je predaval v našem "Bralnem in pevskem društvu" vseučilišni profesor dr. Franc Veber: O duševnosti. Polnoštevilo zbrani naši društveniki so z napietim zanimanjem sledili globokim izvajanjem našega znanstvenika. Odgovori in premisleki društvenikov so dokazovali popolno umevanje stvari, ter izredno zanimanje za izvajanja, ki so jih povedla v popolnoma nov, dasi tako blizek svet naše duševnosti.

— Bralno in podporno društvo v Gorici bo imelo 1. marca t. l. ob 10. uri predpoludne v društvu prostorih (Corso Verdi 32, l.) svoj občni zbor, ki bo sklepeten neglede na število navzočih članov. Občni zbor, ki se je sklical za preteklo nedeljo, ni bil namreč sklepeten, ker se ni odzvalo po pravih dolžnostih število članov. Kdor namerava postaviti kak predlog, naj ga sporoči odboru najkasneje tri dni pred občnim zborom. Drugi predlogi se ne bodo upoštevali.

— Italijanski glasovi o okrožnici goriškega občinskega odbora. V našem članku v torkovi "Edinosti" smo izrazili naše prepričanje, da bo okrožnica goriškega občinskega odbora, po kateri bi morali izginiti iz goriškega pokopališča vsi slovenski nagrobni napis, obsojilo tudi pošteno italijansko ljudstvo, in nismo se prav nič varali. Ponderljivo število goriškega tiskarja "L'Isorno" prinaša namreč v članku pod naslovom "Ne pretiravajmo!" interpretacijo posl. Besednjaka na ministra za notranje zadeve in obenem tudi interpretacijo urednika lista "L'Isorno" in fašistovskega mestnega svetovalca g. Viktorja Graziani na goriškega župana, katere poslednja se glasi v slovenskem prevodu sledeče:

"Podpisani prosim župana za pojasnila, po kakem kriteriju politične oportuniste je postal občinski odbor, ko je prepovedal, da se postavljajo na mestnem pokopališču nagrobni spomeniki s slovenskimi napismi, oziroma zapovedal, da bodo morali biti izbrisani že obstoječi slovenski napis na grobovih pokopanih slovenske narodnosti."

Podpisani je mnenja, da to dejanje onemogočuje ono asimilacijo in ono mirno sožitje, katerega si želijo vsi in zlasti državna vlada, ki je opetovano izjavila, da neče zagrešiti nikakih nasilij nad tujo narodnostmi manjšinami."

V nadaljnjem obsoja člankar okrožnice goriškega občinskega odbora kot skrajno nemestno in naravnost škodljivo za mirno in naravno asimilacijo tujerodcev, pri čemer se sklicuje na razlog, katerega smo navedli tudi mi v našem članku: na vojaška pokopališča na Goriškem.

To bi bil en glas poštenega italijanskega ljudstva, ki je obenem tudi glas poštenega italijanskega fašista in zato tudi skrajnega nasprotnika sedanjega slovenskega fašizma Bandelli-Peterlinjeve znamke. V "Giornale del Friuli" od preteklih sobote, v "Simpatičnem sobratu" goriške "Nove dobe", se je pa oglašil v tej zadevi še en drug glas, glas videmskega fašizma, glas pokroviteljev in zavetnikov goriške "Nove dobe" in sedanjega slov. fašizma.

Z daljšim uvodnim člankom obmejnega politika posl. Pisenti-ja "Temeljne točke obmejnega politike", h kateremu se je povrnemo, sledi aratek članek, ki prinaša tudi interpretacijo posl. Besednjaka, h kateri dodaja sledeči dve opazki:

I. Goriška mestna uprava je postopala izvrstno, za kar ji gre naša najprijetnejša zahvala. To zahvalo ji prav radi oddajamo, zakaj dotična odredba odgovarja nazorom, katere smo mi vedno zastopali v vprašanju politike napram tujerodcem, in obenem dokazuje, navzlic čenčam gotovih listov, da se goriška metoda prav nič ne razlikuje od one... videmske.

II. C. Besednjak, ki je že nekaj časa sem v precej intenzivnih stikih z lažifasističskimi elementi, je naprosil, da poišče v italijanskem slovarju besedo "nazione", da se prepriča, da se v mejah Italije od narodov nahaja en sam narod.

Odgovor na prvo opazko prinaša "L'Isorno" v poslednjem odstavku višjeomenejega članka, ki pravi: "Giornale del Friuli" naj ve, da že samo odobravanje skrajno nemestne občinske odredbe dokazuje, da so njegovi ravnatelji še jako daleč od vsakega, pa tudi najmanjšega razumevanja državne obmejnega politike. Odgovor na drugo vprašanje, če ga sploh smatra za umestnega in potrebnega, prepuščamo posl. Besednjaku, italijansko-slovenski odgovor na vsa ta vprašanja /in točke pa prepuščamo Peterlinovi "Era Nuova - Novi Dobi", ker so si ga naši čitatelji že ustvarili sami. Prav razvedni smo, kako neki bo Peterlin pihal vročo kašo, katero mu je skuhal "amico" Pisenti.

— Nekaj za železniško upravo. Včeraj jutraj, pred odhodom jutranjega vlaka v Gorico, se je nabralo na postaji Sv. Lucija kakih 20 potnikov, ki bi se radi odpravili z vlakom. Postavili so se pred blagajno in tam potrpežljivo čakali, da se odprejo vrata blagajne. Na svetlobni postaji je namreč v tem pogledu potrebna velika potrpeljivost. Vlak je že prispel na postajo in potniki so se vedno potrpežljivo čakali, misleč, da vlak ne odide, predno ne dobijo vozniških listov. Le kak nestrpež med potrpežljivimi je tupatam butnil s pestjo po steklenih vratih, ki se pa navzlic trkanju niso hotela odpreti. Med tem pa je vlak zunaj nečim porogljivo zaviljavil ter odstopil proti Gorici, nakar so se tudi naši potrpežljivi potniki, moleč kozje molitvice pričeli razhajati. Nadalje pripovedovanje te čudne zgodbe pa prepuščamo železniški upravi.

— Velika sportna maskerade S. K. "Sparta". Nekaj krasnega, nekaj čarobnega, nekaj bajnega — nekaj nad vsem pričakovanim — bo maskerade "Sparta". Nekaj, kar bo poneslo goste iz tega sveta v svet sanj. Če se boste malo ozrli po dvorani, se vam bo zazdelo, da ste v deveti deželi, v bajni Indiji. In če se boste ozrli malce okoli in pogledali malo bolj natančno, se vam bo zazdelo, da ste nekje

— Iz Kozance. V četrtek, 19. t. m., ob 8. zvečer bo imel v "Bralnem društvu" vseučilišni profesor dr. Franc Veber poljudno modroslovno predavanje.

— Iz Ozeljane. V nedeljo, 15. t. m., je predaval v našem "Bralnem in pevskem društvu" vseučilišni profesor dr. Franc Veber: O duševnosti. Polnoštevilo zbrani naši društveniki so z napietim zanimanjem sledili globokim izvajanjem našega znanstvenika. Odgovori in premisleki društvenikov so dokazovali popolno umevanje stvari, ter izredno zanimanje za izvajanja, ki so jih povedla v popolnoma nov, dasi tako blizek svet naše duševnosti.

zeleznic, da se doseže revizija vozni cen in vložnega reda ter splošno zboljšanje prometa. Poročilo je bilo enodušno odobreno. Nato je bilo sklenjeno, da se bo vztrajalo z vso odločnostjo pri zahtevah, pri čemer se prebivalstvo zanaša tudi na posredovanje oblasti in osrednje vlade, katere se mora, ako bi bilo treba, zavzeti za to, da bo družba upoštevala ta resni opomin ter prenehala s svojo nepopravljivo.

IZ URADA POL. DR. "EDINOST" v TRSTU
Jos. Kr. - Trebče: Za Vas smo vložili utok upravnim potom, pa ni nade na ugodno rešitev.

G. Č. - Dolina; Jos. B. - Vel. Rapa; St. B. - Varenje; M. vd. G. - Lokve: Vsem je priznana vojna pokojnina.

J. Kr. pok. M. - Trebče: Zdi se, da v Vašem slučaju ni zadostnih elementov za podelitev pokojnine. Vsekakor boste dobili neposredno obvestilo ter boste lahko vložili utok.

M. Golja - Trst: Vaša zadeva je kakor smo vam že javili, v pretrahu in z naše strani smo učenili vse potrebno za končno rešitev. Za take slučaje velja potrpeti.

N. Č. - Senožeče: Odlok je bil izdan 30. julija 1924. Poslajte nam tudi pospremi list, kjer je razvidno, kdaj vam je bil odlok vročen. Opozorjamo Vas, da je treba vložiti rekurs v teku 90 dni po prejemu odloka. Ako ste zamudila ta rok, se ne da izposloviti nič.

Istrski odbor.
J. C. - Harije: Sedaj je urad zaposlen za likvidacijami.

K. vd. S. - Brezovica: Izdelan je projekt, ki vam podeljuje vojno pokojnino. Do izplačila vam treba še potrpeti.

I. F. - Crikolj; I. N. - Beli in I. Z. - Vele Mune: Vsem je priznana vojna pokojnina.

Goriški odbor.
A. U. - Miran: Vojna pokojnina 6. kategorije vam je bila znižana z dnem 19. VII. 1923. v odmeri redova ter znižana za 1/3 glasom člena 72 kr. odloka od 12. VII. 1923. Prej se vam je izplačana pokojnina v odmeri za čin narednika. Z rešenim dekretom se ne upošteva več čini invalidnih bivše a.-o. armade.

F. Kenda - Staroselo; F. S. - Medana; Iv. K. - Sturje; Alb. M. - Sturje; Iv. L. - Vrtojba; J. S. - Lokve; in mlad. L. - Pečine: Vsem je priznana vojna pokojnina.

Društvene vesti
— M. D. "Sparta" v Skednju priredi v soboto, 22. t. m., na pustni tork, 24. t. m., v prenovljeni dvorani "ex Subletta" pri Sv. Ani tri društvene večere z ednim namenom, da s čistim dobitkom nabavi svoji hazaški četi, ki bo nastopila v najkrajšem času, sportne kostume. Dvorana bo okusno okrašena, orkester izbere, bufet dobro založen. Kaj manjka še? Nič, razen tistega skedenjskega občinstva, ki se ni zadržalo odzvalo našemu prijaznemu vabilu. Naj se vsačdo, star ali mlad, v zadnjih dneh pusta potruži do Sv. Ane in tako pripomore skedenjskim hazaščinam do lrista. — Odbor.

— Slov. akad. fer. društvo "Balkan". Danes ob 8.30. stanelek v navadnih prostorih. Zelo važne stvari na dnevnem redu. — Odbor.

— S. D. "Adria" vabi vse gospodinjice članice in članke na sestanek, ki se vsi danes v četrtek ob 8. uri zvečer pri Sv. Jakobu. Dnevni red: Sportna prireditve v soboto 21. t. m.

— S. Društvo "Adria" priredi v soboto 21. t. m. sportno-zabavni večer v dvorani DKD pri Sv. Jakobu. Začetek ob 21. uri. Ker je čisti dobiček namenjen za razširjenje edinega slovenskega igrišča v Trstu, je upati, da bo naša zavedna mladina in starina znala to upoštevati. Saj je trško kolesarsko društvo "Balkan" katero se je prekrstilo v Sportno društvo "Adria", bilo edino v Trstu in okolici, ki je gojilo sport in vabilo slovensko mladino v svoje okolišje. Trško kolesarsko društvo "Balkan" je bilo ono sportno društvo, ki se ni strahlo delovati po možnosti tudi ob času ko so bile gorjake dnevna hrana za Slovence. Ta čas je marsikdo skrilal, kaj da je. Da pa ostane tudi nadalje "Adria", to kar je bil "Balkan", podpirajmo jo!

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

njega razvijanje je ne le kvarno, temveč tudi morilno in sicer ne le za sport kot tak, temveč tudi za druge zahteve, ki jih stavi čas na naša kulturna društva.

V nedeljskem članku toži obzirno g. E. Z., da navedeno dejstvo škodi centralizaciji našega sportnega delovanja. Jasnó je torej, da škodi v isti, če ne večji meri, sportnemu delovanju sploh. Če človeka bolnece, je celo telo za nič. Jaz sem načeloma proti vsaki centralizaciji sploh, toda če je že dovršeno dejstvo, se nočem spotikati ob njej. Vrgel sem nekaj idej za reorganizacijo naših društev v smeri polne avtonomije. Vsak odsek bodi zase avtonomen v administrativnem in programatičnem pogledu, odbor društva bodi le vez med vsemi odseki. Ta sistem je na Čehoslovskem napravil čudeže, kar jasno kažejo veličanske organizacije tamosnje mladine. Tani velja geslo: "Vsak paragraf pravi navadno. Ne smeš!" — omejimo se torej na kolikor mogoče malo paragrafov in še ti naj se ne glase "Moras!"

Da se vrnem k predmetu. V splošno vsa naša "mešana" društva podcenjujejo sport. Žal, da moram isto reči o naši javnosti. Vem, da je zastoj, da danes stojič zapišem, da je sport drugim enakovrednim kulturnim faktor, da zahteva iste pažnje in iste vzgoje.

To na zunaj! Notranje sportno delovanje bo na brezdomno prislilo mnoga naša društva in odseke, da pogoltnemo grenko kroglico. To seveda, če hočemo na tem polju kaj doseči. In to je menda stremiljenje vse naše sportne mladine. Ta grenka kroglica bo rešitev vprašanja: "Je li zmaga častna, ako smo je dosegli s pomočjo drugorodcev?" To je delikatno vprašanje, a zahteva javne rešitve.

Občinstvo mora biti previdno, da ne zaide v prenapetostne očitke. Sportno Uduženje pa naj v tem oziru ne stavi paragrafov, ker bi postavili to institucijo pri drugorodcih v smešno luč!

Glede drugih v obzir prihajajočih mnenj bi svetoval S. U. sledeče:

Energičen in neizprosni nastop, četudi brez opore številnih članov ali članic, ki naj dovede vse naše sportne organizacije do tega, da se morajo včlaniti. Ne bo težko — že včlanjenim se prepove vsako tekmojenje z nečlanjenimi — to bo imelo kot posledico tudi pričakovano preustanovitev odsekov v samostojne sportne klube. Gosp. Podbršček naj ne čaka — če so seje sklepne, ali ne — govori naj se o tem in udeležiti!

Beseda je padla in poraja druge — vem, da bo radi tega morda vstal celo krk — g. E. Z. je sprožil in sedaj mora ta polemika naprej, dokler bo rodila zaželjeno saru.

x. y.
— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del dobička namenjen prepotrebniemu šolskemu društvu, upamo, da nas ne bo posetilo samo škedenjsko občinstvo, ampak, da bomo med svoje goste lahko šteli tudi naše občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— S. K. "Val" v Barkovljah priredi v nedeljo, 1. marca, vzpodbujevalno kolesarsko dirko za lasne člane in sicer na poti: Barkovlje, Prosek, Opčine, Bazovica, Lokve, Divača, Povir, Sežana, Opčine, Prosek, Barkovlje, skupno 50 km. — Vsi oni člani, ki se še niso prijavili, storijo to lahko v soboto ob 8.30 zvečer v društvenih prostorih, kjer se jim bo tudi razložila pravilna dirka.

— Sportno Uduženje javlja vsem onim, ki so se prijavili za tečaj sodnikov, da bo naznanilo v nedeljski številki kraj in dan za tečaj tečaja, ker se je posrečilo dobiti prostore v sredini mesta. Prosimo vse prijavitelce, naj ne prezejo nedeljske številke.

— Odbor M. D. "Obzor" (ex S. I. K.) si šteje v dolžnost, da razjasni g. E. Z., podpisane v članku dne 15. t. m. v "Edinosti" pod "Sport", da ne misli na noben način priti v nasprotje s "S. U.", temveč delovati sporazumno z njim. Ime društva pa pri celi stvari ne igra pri nas nobene vloge. — Odbor M. D. "Obzor".

— Mladinsko društvo "Sparta" v Skednju priredi 1. in 8. marca t. l. otroško prireditev pod pokroviteljstvom Slovenskega društva v dvorani g. Pongračiča pri Sv. Ani. Ker nastopijo pri tej prireditvi naši mladi v ljubkih vlogah skratov in lepih zivalic, in ker je del

je izbruhnila tudi njegova krutost, kakor se je zgodilo takrat, ko je ubil lastnega sina, ki ni odobril očetove reforme. Ali v globini svoje duše je bil dostopen za velikodušna čustva, ki so navzlic njegovim napakam in moralnim nedostatom zelo vplivala na ljudska srca. Njegova duševna sila je istočasno svetla in temna, svetle in temne poteze se zlivajo v harmonično celoto in tvorijo edinstveno manifestacijo ogromne duševne sile, posvečene zgolj državnemu blagostanju. Časi zgodovinske teorije in družabni ideali se lahko menjajo, ali Petrova osebnost ostane vedno nedotaknjena in ohrani svoj vpliv na pozno potstvo.

Bili so časi, ko so mnogi videli v Petrovih reformah nekaj nepričakovanih revolucionarnih preokretov, ki je nenadoma prevrnil vse temelje družabnega življenja v Rusiji. Dolgo je prevladovalo naziranje, da je bila Rusija do Petra Velikega ločena od ostalega sveta z nekakim kitajskim zidom, ter da je vse njeno življenje temeljelo na pravnih tradicijah. Ko pa se je pojavil Peter, se je hipoma vse preokrenilo in v trenutku ni ostalo od prejšnjega družabnega reda ne duha, ne sluha. Po teh naziranjih so predstavljal Petrove reforme pravi prelom z zgodovinskim razvojem in odprle med staro in novo Rusijo globoko brezno. Toda zgovinska kritika je v drugi polovici devetnajstega stoletja popolnoma ovrgla to staro naziranje. Danes je dokumentarno dokazano, da Petrove reforme niso bile prelom z naravnim procesom evolucije, nego samo impozantna kulminacija sprememb, ki so se polagoma pripravljale in pridirale skozi vse 17. stoletje. Doba carja Mihaila, Alekseja in Fjodora je bila neposredni uvod v Petrove reforme. Že v 18. stoletju vidimo v Rusiji oprezne poizkuse organizirati vojsko, administracijo in finančni sistem po vzorcu zapadne Evrope. Ruski državniški so hoteli s tem dobovati stoletni boj za utrditev Rusije kot velesile. V 15., 16. in 17. stoletju je morala Rusija odbojati napade Tatarov, Litvinov, Svedov in Poljakov ter braniti svoj neovladnost. (Ta to je bil tem težji, čim bolj so se sovražne države tehnično in administrativno izpopolnjevale. Če se je hotela Rusija še dalje z uspehom braniti, je morala torej prevzeti od sosednjih držav njihovo državno kulturo. V tem smislu so delali ruski državniški v drugi polovici 17. stoletja prve poskuse glede reforme. Peter je od svojih prednikov samo prevzel to važno nalogo. Zato ne more biti niti govora o kakem nenaravnem prelomu z razvojem življenjskih razmer, niti o kakem posebnem Petrovem programu, s katerim bi se bil on ločil od svojih prednikov. Peter je ležal še v zibelki, ko so reforme že trkale na vrata ruskega javnega življenja.

Ta organska kontinuiteta Petrovega reform, dela s prejšnjo zgodovino nikakor ne zmanjša, nego celo poveča njegovo zaupanje. To je samo dokaz, da je šel Peter Veliki v svojih reformah z duhom realnih potreb takratne ruske države. Pred njim so se sicer delali poskusi, vendar ali manj slučajni reformatorski poskusi, toda šele Peter je izdelal sistem, ki se je razširil na vse panoge državnega življenja. Z njegovim nastopom je bilo konec opreznosti in omahljivosti, ker je krenil Peter v smeri reformacije odločno preko vseh zaprek in težkoč. Po njegovi zaslugi se je Rusija v višri dvajsetletne vojne spremenila v velesilo, zasnovano na temeljih prave evropske države, Peter Veliki je definitivno organiziral stalno redno vojsko. On je zgradil državno administracijo po organiziranem načrtu zapadnoevropskih držav. Do njegovega vladanja je bilo za državno službo z malimi izjemami merodajno plemstvo in odlično mesto, ki so ga zavzemali roditelji dotičnega, kdor je hotel dobiti državno službo. Peter je definitivno postavil osebne zasluge in nadarjenost nad te zastarele podedke. Že koncem 17. stoletja so skušali posredniki zgraditi tovarne in industrijska podjetja, toda šele Peter je razvil v tej smeri svoje energično delo in ustanovil rusko industrijo. On torej ni ničesar uničil, nego je samo nadaljeval in dovršil delo svojih prednikov. Energija, s katero je pomaknil naprej naravni razvoj življenja v Rusiji, je bila tako ogromna, da ga po pravici smatramo za mejnik, kjer se začne doba ruske zgodovine. Iz kotla Petrovih reform je izšla Rusija kot velesila, kateri so se odprla široka polja za razvoj in napredek.

To in ono

Huda beseda zoper grde navade.

Prosim vas, bodite tako prijazni in čitajte to do konca. Prepričali se boste, da imam blage namene in da ne želim nič drugega kot to, da postanete v najkrajšem času milijonarji in da se spomnite potem tudi mene in me postavite »nad svoj hišo«.

Tisti element, ki ovira ves človeški napredek, ves razvoj, vse izume in odkritja, označimo lahko z eno samo besedo: navada. Ni je stvari bolj škodljive, ni je verige, ki bi nas bolj vlekla k tlom kot so naše navade. Kakor tat se navada vtihtopi v nas, ko se najmanj zavedamo in predno jo do dobra spoznamo, je že postala del nas samih. Navada se prilježi na nas in potem jo nosimo do smrti. In vse to so vam isti in stokrat povedali filozofi vseh dob in vseh dežel.

Pa recimo zdaj, da sedite k mizi za eno uro ali dve in hladnostravno ter temeljito analizirate vse svoje navade, ne izpuščajte nobene! In da potem vsako, še tako neznamo navado, opišete na papirju z vsemi njenimi podrobnostmi — da toraj popišete vse, kar ste počeli od hipa, ko ste se prebudili jutraj, pa do trenutika, ko vam sen zvečer zatise oči! In videli boste, da ste se lotili jako velikega dela, kajti presenečeni boste nad velikanskim številom svojih dobrih navad, ki se jih niti niste zavedali. Zdaj, ko ste dovršili veliko delo, ko ste vse svoje navade v lepem redu analizirali, pokličite na dan svojo zdravo pamet in z njo lepo obdelajte vsako svojo navado z odločnim namenom jo popraviti. Kaka majhna, neznamo navada bo morda, ki vam bo dala tedne mi-

sliti, pa ne prestrašite se in nadaljujte, dokler ne pridete do logičnega začitka. Ako boste zadovoljno vstrajali in temeljito, boste obogateli v par letih in postali v svetu znameniti.

Primeri? Na milijone jih je. Naj jih omenim le par. Od tistih dni, ko je prelesta Kleopatra vladala v starem Egiptu, so imeli ljudje navado delati take igle, ki so imele na enem koncu konico, na drugem pa uho. Pa se je porodil Američan Elija Howe in je v svojih najlepših letih začel razmišljati trdo o tej sicer nedolžni navadi. Sklenil je, da jo bo malo izboljšal. In napravil je tako iglo, ki je imela uho in postrežno konico vse na enem koncu. Posledica: šivalni stroj.

Skozi stoletja so imeli ljudje grdo navado, da so pomakali v tintnik gospe pero in nič boljši niso bili, ko je nekdo zavrgel gospe pero in ga nadomestil z jeklenim. Prišel je mlad Anglež tam okoli leta 1830, ki je spoznal, da je taka navada packasta. On je vtaknil tintnik naravnost v držalo peresa. Posledica: polnično pero.

Jako neprijetna navada je bila ta, da so izdelovalci trakov za čevlje ovili na koncih vsakega traka majhen kosček kositra, da so jih lažje pretikali potem skozi luknjice na čevljih. Ti ovijoki so pa bili tako narajeni, da so se takoj sezuli, če je človek količaj potegnil za njega. Pa se je prikazal mlad fant, ki je začel iskreno in z navdušenjem preklinjati, ko se mu je to pripetilo nekega zelo mrlzlega zimskega jutra. Ves srdit je potem napravil v tiste kositrne ovijoke vrsto luknjic, katerih robovi so bili obrnjeni proti notranjosti, in ovijoki so potem ostali na trakovih. Ne stanejo nič več zato, potrajajo pa vsaj tako dolgo kot trakovi. Dečko je potem dobil toliko denarja, da je moral najeti celo vrsto ljudi, da so mu ga pomagali zapraviti — vse zato, ker je odpravil grdo navado.

Dolgotrajna a zelo slaba navada žensk je bila ta, da so nosile v lasih znane lasne igle iz upognjene žice. Slaba navada je obstajala v tem, ker sta bila oba konca igle ravna in so vsled tega padale iz las z isto hitrostjo kot so jih mogle tovarno izdelovati. Bil je zopet mlad Američan, ki se mu je zdelo nelep, da je toliko teh igel posejanih v plesni dvorani, kamor je hodil plesat. Pobral je eno s tal in nekoliko pomislil. Naslednji dan je izumil lasno iglo, ki je bila valovita in ne več ravna. Navada izpadajočih igel je bila odpravljena in ko je fant umiral, je takole mimogrede zapustil svojim potomcem nekoliko milijonov dolarčkov.

Potem je bil tisti leni uradnik, ki ni maral pisati naslovov odjemalcev na pisemske ovitke. Jezilo ga je, da mora napisati naslov stranke naprej na pismo potem pa se na ovitek ali kuverto. In vendar je človeštvo imelo tako navado že od Faronovih časov sem. Toda ta lenoba je trdil, da je dovolj, če se naslov napiše enkrat, ne pa dvakrat. Izumil je ovitek z »okencem«, skozi katerega je bilo mogoče vtičiti naslov na pismo. In ker je tako zvil vrati stari navadi, je postal tako bogat, da je moral zbežati na tuje, da ga niso zalozili v denar.

Poskusite zdaj tudi vi zaviti vrat nekaterim takim grdim navadam!

— Aretacija 100-letnega starčka. Policijska kronika v Jugoslaviji gotovo ne pomeni slučaj, kakor se je zgodil v nedeljo v Beogradu. Aretiran je bil namreč Radoje Stojković iz vasi Dvoriste. V visoki starosti 102 let. Vso dolgo dobo svojega življenja je preživel kot poštnjak. Nikdar ni bil kaznovan niti za najmanjši prestopok. Ko pa je prišel v nedeljo zvečer ob zatonu svojega življenja, zadnjič v Beograd, da vidi prestolico in poišče svoje vnuka in pravnuke, se mu je zgodilo nekaj, česar ni nikdar pričakoval.

Čica Stojković, tako je splošno znan v svojem rojstnem kraju, se je pripeljal v Beograd z vozom. Ogledoval si je velike palače, o katerih ni bilo ne duha ne sluha v dobi, ko je prišel v Beograd, da svira na svatbi kneza Milana. Njegovo radovedno ogledovanje pa je vzbudilo nekega prevzetnega redarja, ki je pričel pazno motriti starčka. Ko je nenadoma ustavil in zahteval od njega legitimacijo. »Ne vem, gospodine, kako legitimacijo zahtevaš od mene«, mu je mirno odgovoril starček. »V imenu zakona na policijo!« Nemoj gospodine! 102 leti že živim v tej zemlji in nikdar se nisem bil aretirani. Pošten človek sem. Bil sem muzikant pri pokojnem knezu Milošu in če bi bil on še živ, bi šel danes direktno k njemu v konač!

Starčkov odgovor se je zdel redarju še bolj sumljiv. Zato je pozval orožnika, ki je zgrabil sirota in ga odvedel na policijo. Le z veliko težavo so tamkaj starčku pojasnili, kaj je to legitimacija. Tedaj je čica ves srečen potegnil iz nedrj listnico, iz katere je privlekel strašno zamazan in že raztrgan kos papirja, katerega mu je izdala že v davnih časih njegova občina za potni list. Na tem dokumentu je stalo, da je čica Radoje v resnici 102 leti star in da se tudi v resnici piše tako, kakor je izpovedal.

Tu pa se je zgodilo nekaj neverjetnega. Policija 100-letnega starčka ni mogla aretirati, ker je vendarle imel legitimacijo. Kljub temu pa ga je kaznovala na en dan zapora in v izgovor v njegov rojstni kraj in sicer — kot postopaka brez poklica.

Gospodarstvo.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU

Ulica Raffineria št. 7, ima v zalogi: Semena: zelje zgodnje in pozno nemškega izvora, pesa rdeča Mamut in rumena Ecken-dorfer, cvetoči karfiol, snežna kepa, spinačo, redkvice rdečo okroglo, rdečo podolgate, belo dolgo, zgodnji kizki grah, seme salatne, solate, radica, čebulček, solatno peso, krmsko peso, korenje ter druga vrtna in cvetlična semena.

Trave: laško ljulko, francosko pahovsko, mačji rep in travniško bnilno. Detelje: inkarnatno domačo in lucerno. Vsa semena so preizkušena in zajamčena, bodisi glede kaljivosti kakor tudi glede vrste. Skarje za obrezovanje, francoskega tipa. Umetna gnojila: superfosfat, kalijevo sol, amonijev sulfat in čilski soliter.

Bislin, zdravilo za na spolovilih obolelo govejo živino. Zamaške za steklenice, vehe za sode. Sure za cepljenje trt z žico. Cepilni vošek in razne druge gospodarske potrebščine.

Čilski soliter je ravnokar dospel, ter se ga dobi v zalogi, ul. Raffineria 7.

DAROV!

Za božičnico otroškega vrta v Šklednju na nabiralno polje g. Marije Trebec-Godina z gđ. Jožico Sanci-Drežal L. 1030 so darovali: Po L. 25.— Dr. Dioniz Godina, Justina Godina; po L. 20.— Družina Toč; po L. 15.— Karel Pongračič, P. M., Miklavž, Družina pok Dre-

jač; po L. 10.— Avgusta Mozar, Taučerjeva, Družina Lukan, Ivanka Tomažič, Bogovojka Novel, Anton Flego, Andrej Godina, Andrej in Ivanka G., Družina Gerik v spomin pok. Marijota, Josip Flego, Antonija Kandus, Marij Košanc, Ana Franza, Verica, Zorka Sanci, Erminija Mikulik, I. P., Gigi Slavec, Prijatelj otrok, N. N., Anton Maurič, Družina Bertonec, Otok Križman, Tomaž Sanci, Emilija Sanci, Mila in Marij Zidanč, Peter Šturman ml., Zdenka Toč, Lička in Silvano Bertok, Rozza Sanci, Marij Fonda, Cezar Kariž, Dimitrij Sanci, Zorko Dornik, Družina Pižon, Petrina Lučič; po L. 7.— Danica Gerik, Družina Tul; po L. 6.50: Srečko Šuman; po L. 6.— Kranjc, Vekoslava Sanci; po L. 5.— Marija Sanci-Trčkan, Mila Vapočič, Marčelo Sanci-Božek, Josip Čuček, Ruskovski, Mihael Šuman, Sanci Karel-Cuenik, Zorko Žerjak, Marija Sanci-Mom, Lovro Sanci-Mom, Silvester Godina-Ban, Marija Pregelj, Stojan Sanci, Venturini, Ivanka Godina-Cjula, N. N., Angela Sanci-Božek, Zoro Sanci-Mom, Ludvik Sanci, Karel Sanci, Pina Godina, Valerij Ivančič, Fran-ko Budal, Lidija Pajer, Severino Canova, Josipina Sanci-Toč, Franček Fabjan, Josipina Maurič, Vlada Čelihar, Karel Fonda, N. N., Ivan Mihelič, Lovro Godina, Družina Miklav-čič, Mirko Pižon, Družina Zivic, Vojilica Rezinovič, Marij Ferri, Cvenkel, Katarina Godi-na, Karel Purič, Karla Sanci, Gašpar Sanci, Ivan Merlak, Konjček, Marij Sanci, Šuman, Marij Flego, Vincenc Flego, Josip Bric, Uroka Sanci, Marija Makovec, Vlasta Sanci, Danel-la Trampus; Karolina Sira, Bazilija Sanci, Ana Purič, Rina Pižon, M. R., Slava in Ernest Žerjak, Družina Sanci-Bace, Valentič, Ana Diviš, Ana Opara, Josip Sanci-Aci, Josip Merlak, Alojzij Sanci, Franciška Sanci, Sig-mund, Amelia Godina, Alojzij Godina, Mihael Merlak, Antonija Merlak, Josipina Toskan, Ivan Grbec, Hofer Ana; po L. 4.— Peter Sanci-Kotalji, mama Slava, Ana Flego Milka Kre-šak; po L. 3.— Jurij Sanci-Božek, Družina Gapa, Družina Fiegl, Silvester Godina, Marija Franovič, Maks Kocijančič, Tereza Šuman, Marija Flego, Marija S., Antonija Sanci-Cin, Mila Večjet; po L. 2.50: Ana Vodopivec; po L. 2.— Tereza Flego, Tona Seles, Anton Zga-vec, Ivana Košanc, Ivanka Flego, Ambrožič, Zora Pegan, Marija Pičiga, Antonija Tunica, Ivana Šuman, Ivanka Rošo, Franc Renčelj, Zora Čuk, M. M., Albin Sanci, Pestelj, Tone Toč, Tora Peloš, Armando Flego, Ana Vejet, Er-nest Sanci, Romano Vouk, Antonija Vouk, Marij Sanci; po L. 1.— Marija Vrb, Marija Miklavčec, Zoro Godina, Mr. Čeen, Gom-baghi, Hüghy ml., Dr. Košuta, Plamenasci; Vstopnino na otroški veselici so preplačali in sicer: po L. 15.— Dobrotvorci malčkov Kodrič, po L. 8.— Valentin Andrijašič, Beliček, F. Pa-hor; po L. 6.— Marija Germ; po L. 5.— Stur-man, Anton Kodla, Gustav Andrijašič, Josip Sanci; po L. 4.— Silvester Godina in drugi, Iv. Sanci; po L. 3.— Josip Mahnič, Grk, N. N., N. N., N. N.; po L. 2.— Franciška Sanci-Paron, Košanc; po L. 1.— Kristina Krajnc, Stanko Franovič, Guštin Miklavčič, N. N., N. N.

Zahvaljujemo se tudi drugim osebam, ki so preplačale vstopnino in jih prosimo, da nam oprostijo, če si, vsled navala na blagajno ni-mo zabeležili njihovih imen.

ML Dr. Sparta v Šklednju je darovalo Ške-denski podružnici Šolskega društva Lir 129.65, kot del dobička zabavnega večera dne 31. 12. 1924.

Družina Andrej L., L. 10.

Izkaz darovalcev in daril za refekcijo sveto-ivanskega vrta: Neimenovani rodoljub s Kra-sa, veliko vrečo krompirja, — veliko posodo kisle repe in nad 20 kg ajdove moke.

Zavedni vaščani Kobjeglave na Krasu: Ger-mek št. 11 pol kg fižola; Zega št. 3, 2 kg kromp.; Rehar št. 22 — četrti kg ječm. in 1 kg kromp.; Abram št. 1 — 2 kg kromp. in 1 kg fižola; Pipan št. 78 — 10 kg kromp. in 2 kg fižola; Ostrouška št. 5 — 1 kg kromp. in pol kg fižola; Mesar št. 55 — 1 L; Banel št. 4 pol kg fižola; Abram št. 7 — 2 kg kromp. in pol kg fižola; Fabjan št. 8 — 2 kg kromp. in 2 kg fižola; Abram št. 9 — pol kg fižola. Ger-mek pol kg fižola in 2 kg krompirja, Rudež št. 14 — pol kg fižola in 2 kg kromp.; Germek št. 77 — 1 kg kromp.; Pegan št. 16 — 2 kg kromp.; Orel št. 20 — 1 kg fižola in 1 kg kromp.; Ostrouška št. 2 — 2 kg kromp.; Germek št. 25 — 2 kg kromp.; Germek št. 26 — pol kg fižola, Germek št. 29 — pol kg fižola; Ostrouška št. 30 — 1 kg kromp. in pol kg ječmena; Mržek št. 35 — 5 kg kromp. in 1 kg fižola; Polđa Fabja-nova večje množico ječmena. Mržek št. 33 1 kg krompirja, Rudež št. 42, — 1 kg fižola; Ger-mek št. 51 — 2 kg krompirja; Furlan 45 — 2 kg fižola in 2 kg krompirja; Germek 46 — tri-četrti kg fižola; Germek 52 pol kg fižola, Ger-mek št. 50 pol kg fižola; Rehar št. 56 — 2 kg kromp.; Mržek št. 57 — pol kg ječmena, Jerič št. 59 — 4 kg krompirja, Pipan št. 62 tri četrti kg fižola; Taučer št. 63 pol kg ječmena; Mer-žek 65 — 1 kg fižola, Ostrouška št. 66 — 1 kg krompirja; Jerič št. 67 — 1 kg fižola, Šeuka št. 70 — 3 kg krompirja, Cigon št. 72 — 2 kg krompirja, Fabjan št. 64 — 3 kg krompirja in 1 kg fižola, Abram št. 74 — 1 kg fižola; Abram št. 84 — 2 kg krompirja, Rudež št. 75 — 3 kg krompirja.

Vaščani s Trupeli pri Kobjeglavi: Abram št. 3 — četrti kg fižola, Germek št. 19 — pol kg fižola, Germek št. 17 — pol kg fižola, Svara št. 5 — pol kg fižola in 1 kg krompirja; Germek št. 6 — pol kg fižola, Germek št. 13 — 1 kg ječmena; Banel št. 14 — pol kg fižola; Ger-mek št. 15 — 2 kg kromp.; Germek št. 16 — pol kg fižola; Jazbec št. 12 — 2 kg kromp. in pol kg fižola; Germek št. 11, Germek št. 10 in Germek št. 13 vsak po tri četrti kg fižola; Germek št. 9 in Germek št. 18 vsak po tri čet-rti ječmena. Germek št. 21 pa 1 L.

Iz Gorenje Košane so darovali potom g. Cu-cek Franca L. 15 za »Naso deco«, in sicer: M. Rebec 5, Ljudmila Cuček 2, Franc Cuček 5, Fran Vovk, Ljane Prelec in Terezija Cuček po 1 liro; skupaj L. 15. Darovalcem kakor na-biralcu srčna hvala!

Dobri ljudje se izgovarjajo, da bi prav radi darovali kaj več, toda za letos jim je to nemo-goče. Obljubljajo prihodnjič kaj več, če Bog da.

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 965.— do 980.—, Bel-gija od 122.— do 124.—, Paris 128.20 do 128.60; London od 116.— do 118.—, New York od 24.27 do 24.37; Španija od 343.— do 347.—; Švica od 407.— do 409.—; Atene od 33.— do 41.—; Berlin od 574.— do 584.—; Bukarest od 12.25 do 12.75; Praga od 72.— do 73.10; Ogrska od 0.0882 do 0.0342; Dunaj od 0.0340 do 0.0350; Zagreb od 39.50 do 39.70.

VALUTA: Avstrijske krome od 0.0040 do 0.0350; dinarji od 39.40 do 39.60; dolari od 24.25 do 24.35; novi po 20 frankov od 93.50 do 94.— fant Ster-ling od 115.90 do 116.10.

Benetjske obveznice 81.40.

Mi pa pravimo: Kar je iz srca dano, zaleže mnogo, pa naj bo malo ali pa dosti. Srčna hvala vsem darovalcem posebno pa gđ. Jožici Bira in g. Ludviku Pipanu, ki sta darove na-birala. Bog platil!

Ob priliki »Grahovske debelce« nabrali pri veselem omizju L. 50 za Sol. društvo. (Denar hrani upravnistvo).

Mali oglasi

POSESTVO, majhno, s stanovanjem, v bližini Gorice, se da takoj v najem pod jako ugod-nimi pogoji. Primerno za upokojenca. Po-nudbe pod »Domačija« na upravnistvo. 232

DIJAK, mlajši, z dežela, se sprejme na stano-vanje. Pojasnila daje Prelog, P. Garibaldi. 245

MIZARSKI poldelavec se išče. Via S. Lucia 5. 246

MLAD VELETRGOVEC vsestransko naobra-žen, v zelo dobri poziciji, v mestu Slovenije, želi znanja z iskreno in značajno gospodjino do 26 let staro iz boljše rodbine. Dopis s polnim naslovom pod »Simpatija« na upra-vnistvo. 244

KNJIGOVODKINJA, večša slovenskega, ita-lijskega in nekoliko hrvatskega jezika, se sprejme. Franjo Šaršon, Matulje. 229

RABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Sla-vec, Via Giulia 29. 64

NA PROSEKU prodam, bodisi skupno ali v posameznih delih, stavbe in zemljišča, tak-kozvani »Pontar«, kjer je sedaj kooperativa. Drag. Starec, Barkovlje - Viale Regina Elena 151. 225

Cooperative operaie

Delavske zadruge

za Trst, Istro in Furlansko

prodajajo na debelo (najmanj četrt vola) zmrznjeno argen-tinsko in avstralsko meso prve vrste od sveže zaklane živine.

Dnevne pošiljatve, iz lastnih ledenic, potom železnice ali korijere.

Delavske zadruge, Co-operative operaie, Trst, Via Battisti št. 21, dajejo pojas-nila o cenah in pogojih. 132

Semenski krompir „IDA“

več vagonov, kupi 186

Šiškovič, Herpelje, Rozina

Vozni red železnic

JUŽNI KOLODVOR

Trst—Tržič—Portogruaro—Benetke

Odhodi: 5.20 (a), 6.05 (b), 8.30 (a), 10.— (a), 14.20 (b), 15.15 (a), 17.5 (b), 18.— (a), 19.30 (b), 23.45 (a).

Prihodi: 0.25 (b), 5.30 (a), 8.10 (a), 9.55 (b), 13.15 (b), 14.25 (b), 18.10 (b), 18.50 (a), 20.30 (a), 23.05 (a).

Trst—Gorica—Kormin—Videm

Odhodi: 5.35 (a), 6.25 (a), do Tržiča, 7.10 (b), 8.30 (a), 12.35 (a), 15.— (b), 17.40 (b), 19.45 (a).

Prihodi: 7.45 (a), 9.25 (a), 11.55 (b), 14.05 (b), 17.45 (a), 18.50 (a), 19.40 (b), 22.45 (a).

Trst—Divača—Sv. Peter—Postojna

Odhodi: 0.10 (a), 5.01 (a), 6.50 (b), 9.25 (b), 11.05 (b), 13.50 (a), 16.40 (a), 19.15 (b).

Prihodi: 4.10 (a), 7.05 (a), 9.40 (b), 12.10 (a), 16.45 (b), 18.30 (b), 20.15 (a), 21.20 (b), 23.20 (a).

DRŽAVNI KOLODVOR

Trst—Buje—Poreč

Odhodi: 5.05, 9.—, 14.—, 18.30. Prihodi: 7.50, 12.15, 17.55, 21.20.

Trst—Herpelje—Pula

Odhodi: 5.25 (a), 12.30 (b), 19.— (a). Prihodi: 7.35 (a), 9.55 (a), 15.35 (b), 21.05 (a).

Trst—Pražnina—Gorica—Podbrdo

Odhodi: 5.30 (b), 6.10 (a), 11.— (a), 17.55 (b), 18.50 (a) do Gorice. Prihodi: 7.40 (a), 11.25 (b), 15.45 (a), 21.10 (a), 23.45 (b).

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

tvrdke

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 — Via Maicanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbori.

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, Brekma, Linotype, stereotiplo ter rotacijskim strojem. Vse naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje

kupuje

Zlatačna ALBERT POVH

Trst, Via Mazzini 46

Vprašajte povsod

Jajčno Crema Marsala

R. Crismancich

Najslastnejši in krepilnejši liker.

ALOJZIJ POVH

urar in zlatar

Piazza Garibaldi 2, i. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne pred-mete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

TVRDKA

FRANCESCO S. DALSASSO

ustanovljena leta 1892

izvršuje vsako elektrotehnično delo.

Na željo proračuni.

Via Mazzini 3. 66 Telefon 6-16

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatc, lisic,

dihurjev, vidar, jazbecov, mačk, va-veric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesara Battisti št. 10